

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yetmiş birinci Birleşim

14.VI.1948 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	192	masına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/316)	194
2. — Havale edilen kâğıtlar	192:193	4. — Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının yapımına dair olan 2214 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/317)	194
3. — İkinci defa oylanacak Kanunlar	193	5. — Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki Kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen üçüncü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair olan 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/350)	194:196
1. — Ankara Belediyesine, arsa ve arazisinden belli bir kısmını mesken yapacaklara 2490 sayılı Kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesi hakkındaki kanunun ikinci defa oya konması	193,209,210:213	6. — Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vîvendi akdine ve bunların şumulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklik yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde yazılı sürenin iki yıl daha uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/326)	196:197
4. — Görüşülen işler	193	7. — Bina Yapımını Teşvik Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/351)	197:209
1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumi İdaresi Memurları Teakaüt Sandığı hakkındaki 2454 ve 2904 sayılı Kanunlara bazı hükümler eklenmesine ve bu kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 4001 sayılı Kanunun 17 nci ve geçici maddelerinin yorumlanması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Ulaştırma, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (3/217)	193		
2. — Askerî Hastabakıcı Hemşireler hakkındaki 3433 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Bütçe Komisyonları raporları (1/313)	193:194		
3. — Demiryollar ve limanlar yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapıl-			

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ.

Başbakan Trabzon Milletvekili Hasan Saka tarafından seçilen Bakanlar listesinin sunulduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi okundu.

Tunceli Milletvekili Neemeddin Sahir Sılan'ın, 5098 sayılı Kanunun geçici ikinci maddesinin bir numaralı bendinin değiştirilmesine ve bu maddeye bazı hükümler eklenmesine dair olan kanun teklifinin Geçici Komisyonunda görüşülmesi kabul olundu.

Kütahya Milletvekili İhsan Şerif Özgen'in; Porsuk barajına, Tokad Milletvekili Refik Ahmet Sevengil'in, okulların kitap durumuna dair olan sözlü sorularının görüşülmesi ilgili Bakanların teklifi üzerine, başka Birleşime bırakıldı.

4620 sayılı Kanunun 6 nevi maddesinin ve 4598 sayılı Kanunun 4 nevi maddesinin yorumlanmasına lüzum olmadığına dair olan Bütçe Komisyonu raporları kabul olundu.

Ankara Belediyesine, arsa ve arazisinden belli bir kısmını mesken yapacaklara muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesi hakkındaki kanun tasarısının görüşülmesi bitirilerek tümü oya konuldu, yeter sayı bulunmadığı anlaşıldığından tasarının gelecek Birleşimde tekrar oya konulacağı bildirildi.

2624 sayılı Kanunun 4504 sayılı Kanunla değiştirilen ikinci maddesinin değiştirilmesine dair tasarı ile,

4585 sayılı Kanuna ek kanun tasarısının birinci görüşülmeleri bitirildi.

14 . VI . 1948 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili Kâtip
Trabzon Milletvekili Kocaeli Milletvekili
R. Karadeniz S. Pek

Kâtip
Samsun Milletvekili
N. Fırat

Soru

Afyon Karahisar Milletvekili Kemal Özçoban'ın, Van'da yaptırılan askeri hastane ve uçak alanı ile satın alınan kavurma işindeki

yolsuzluğa dair olan sözlü sorusu, Millî Savunma Bakanlığına gönderilmiştir.

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR.

Teklif

1. — İdareci Üyeler Kurulunun, Büyük Millet Meclisi 1948 yılı bütçesinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/113) (Bütçe Komisyonuna);

Tezkere

2. — Millî Piyango İdaresinin 1947 yılı bilançosunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/245) (Sayıştay Komisyonuna);

Önergeler

3. — İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı ve iki arkadaşının, iş kazalarıyla meslek hastalıkları ve analık sigortaları hakkındaki 4772 sayılı Kanunun 83 nevi maddesinin yorumlanmasına dair (4/100) (İçişleri, Gümrük ve Tekel, Ekonomi, Millî Savunma, Ulaştırma, Bayındırlık, Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonlarına);

4. — İstanbul Milletvekili Ali Rıza Arı ve

iki arkadaşının, Kazanç, Muvazene ve İktisadi Buhran Vergileri hakkındaki Kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair olan 5088 sayılı Kanunun 1, 2 ve 3 nevi maddelerinin yorumlanması hakkında önergesi (4/101) (Çalışma, Maliye ve Bütçe Komisyonlarına);

Raporlar

5. — Rizenin Pazar İlcesi Zigamisüflâ köyünden Osmanoğlu Sadık Kutun'ın ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/240) (Gündeme);

6. — Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının yürürlük sürelerinin iki ay uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/348) (Gündeme);

7. — Türkiye - Finlândiya Ödeme Anlaşmasının 8 nevi maddesi ile bu Anlaşmaya bağlı mek-

tuptaki tasfiye hükümleri süresinin altı ay uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/309) (Gündeme):

8. — Türkiye ile Yunanistan arasında imza

edilen Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarıyla bağlanmalarının yürürlük süresinin 20 Eylül 1947 tarihine kadar uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/290) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15

BAŞKAN — Başkanvekili Cevdet Kerim İncedayı

KÂTIPLER : Necmeddin Sahir Silan (Tunceli), Atalay Akan (Urfa).

BAŞKAN — Oturum açıldı.

3. — İKİNCİ DEFA OYLANACAK KANUNLAR

1. — *Ankara Belediyesine, arsa ve arazi-sinden belli bir kısmını mesken yapacaklara 2490 sayılı Kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve tenlik yetkisi verilmesi hakkında kanunun ikinci defa oya konması*

BAŞKAN — Kanun tasarısının görüşülmesi geçen Birleşimde bitti ve oya konuldu. Yeter sayıda oy olmadığı için şimdi yeniden açık oyu-nuza sunuyorum. Oy vermiyen var mı? Oy top-lama muamelesi bitmiştir.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umumi İdaresi Memurları Tekaüt Sandığı hakkındaki 2454 ve 2904 sayılı Kanunlara bazı hükümler eklenmesine ve bu kanunların bazı maddelerinin değiştirilmesine dair olan 1001 sayılı Kanunun 17 nci ve geçici maddelerinin yorumlanması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Ulaştırma, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (3/217) [1]*

BAŞKAN — Kanunun ikinci görüşülmesidir. Yeni bir değiştirge de yoktur. Maddeleri oku-tuyorum.

Askeri Hastabakıcı Hemşireler hakkındaki 3433 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Milli Eğitim Bakanlığınca Kızılay Derneği Hastabakıcı Hemşireler Oku-lunda ve buna muadil diğer resmî veya özel hastabakıcı hemşireler okullarında okutturula-cak olan öğrencilerle bu okullardan mezun ola-caklar hakkında 3433 ve 5056 sayılı Kanunların hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Milli Savunma, Maliye, Milli Eğitim ve Sağlık ve

(Bütçe Komisyonu raporu okundu).

BAŞKAN — Rapor hakkında mütalâa var mı efendim? (Yok sesleri). Raporu kabul edenler... Etmeyenler... Rapor kabul edilmiştir.

2. — *Askeri Hastabakıcı Hemşireler hakkındaki 3135 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Millî Savunma, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Bütçe Komisyonları raporları (1/313) [2]*

[1] 159 sayılı basmazyazı tutanağın sonundadır.

[2] Birinci görüşülmesi 68 nci Birleşim tutanağındadır.

Sosyal Yardım Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun görüşülmesi bitmiştir. Tümünü oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Demiryollar ve limanlar yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/316) [1]*

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edildi.

Demiryollar ve limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun

MADDE 1. — 2. VIII. 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun 1. nei maddesiyle Trabzon Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için 10 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmek üzere verilen yetki 20 milyon liraya çıkarılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edildi.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edildi.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edildi.

Kanunun birinci görüşülmesi bitti.

1. — *Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının yapımına dair olan 2211 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/317) [2]*

[1] 151 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

[2] 152 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ MUAMMER ERİŞ (Ankara) — Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının inşasına dair olan bu kanun tasarısı, Komisyonumuzda müzakere edilirken, Bayındırlık Komisyonunun değiştirmiş olduğu şekilde kabul edilmiştir. Raporunda sehven (Hükümetin teklifi şeklinde) yazılmış olduğu için Bayındırlık Komisyonunun metninin okunmasını rica ederim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun

MADDE 1. — 23.V. 1933 tarihli ve 2214 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Ereğli Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için harcanmasına yetki verilen 10 milyon lira 20 milyon liraya ve bitirme süresi altı yıldan on yıla çıkarılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Birinci madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... İkinci madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Üçüncü madde kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

5. — *Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki Kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen üçüncü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair olan 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/350) [1]*

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen var mı ?

Dr. **SADİ IRMAK** (Konya) — Efendim, bu tasarı yedek subay olan hekim, diş tabibi, cezaî ve veterinerlerin Tatbikat okulunda geçir-

[1] 160 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

mekle mükellef oldukları 6 aylık devreyi üç aya indirmektedir. Memleketin gerek sivil hayatında gerek askerî hizmetler hayatının ifasında büyük bir hekim darlığı geçirmekte olduğu Muhterem Meclisin malûmudur. Hattâ bu darlık ihtiyaçlar karşısında o vaziyettedir ki, memleketin bellibaş sosyal mücadelesi olan Sıtma mücadelesinde hepimizin bütün ihtimamlarına rağmen personel darlığı yüzünden layık olduğu süratle ele alınmamaktadır. Bu itibarla bu darlığa cevap verecek unsurlardan birisi fakültelerin mezun adedini artırmak ise diğer birisi de mezun hekimlerin gerek askerî gerek sivil kadrolarda fiilî hizmetlerine biran evvel başlamalarıdır. Bu itibarla 6 aylık Gülhane hizmetinin 3 aya indirilmesini memnuniyetle karşıyorum. Bu müddetin bazı kayıtlar ve şartlar altında tamamen kaldırılması da mümkündür. Bu istikamette bir takrir verecektim; fakat Millî Savunma Bakanlığının hazırlanan tasarıya göre tertiplenmiş olmasına nazaran kendilerine, arzedeceğim teklifi tetkik etmeleri için fırsat vermek üzere ayrı bir takrir veriyorum.

Teklifim şu olacaktır: Tıbbiyeden mezun genç hekimlerin Gülhanede gördükleri yeni ders esas itibariyle iki tanedir: Birisi hizada ve seferde hidematı sıbhiye, ikincisi de harb cerrahisidir. Bunun haricinde genç hekimler imkân olursa bazı kliniğe de seyirci olarak devam edebiliyorlar. Binaenaleyh bu iki dersi, yani hizada ve seferde hidematı sıbhiye ve harb cerrahisi derslerini pekâlâ Tıp fakültelerinin beşinci ve altıncı sınıflarına nakletmek, yani orada bu dersleri bir askerî mütahassis hokime verdirmek suretiyle onları bu altı aylık Gülhane hizmetinden müstağni kılmak mümkündür. Bu suretle gençlerimiz daha süratle ordu kadrolarına ve oradan da daha süratle Sağlık Bakanlığının hizmetine ve sivil hizmete geçmek imkânını bulacaklar ve bundan da Devlet hayli istifade edecektir. Binaenaleyh benim ricam, bu kanun böylece çıkmalıdır, çünkü bir tertiplenme meselesidir, fakat yakın bir tarihte salâhiyetli heyetler tarafından, şimdi arz ettiğim teklifin ele alınarak yeniden hazırlanacak bir tasarı ile Meclisin Yüksek huzuruna gelmesidir.

Bu vesile ile ikinci bir ricam daha vardır; gerek yedek subay namzedi hekimlerin, gerekse askerî mütahassısların yetişmekte olduğu tarihi

bir şöhreti haiz olan Gülhane hastanemiz hakkında olacaktır. Bu hastanemizin memlekete ifa ettiği hizmet çok büyüktür. Garb usulünde modern müspet ilimlerin memlekete getirilmesi ve modern tedavi usullerinin memlekette yerleştirilmesi hususlarında bu müessesese hakikaten mütevazı kadrosu içerisinde çok büyük hizmetler ifa etmiştir. Fakat bu müessesese halen Ankara Tıp Fakültesi ile aynı bina içerisinde ve müsterek kadrolarla idare edilmektedir. Bu yüzden büyük bir izdiham vardır. Bu izdiham her yerde olduğu gibi Tıp mütahassısı yetiştirme hususunda da büyük bir mânidir. Çünkü Gülhane hastanesi geniş bir hasta ve hekim kadrosu ile çalışmak mecburiyetindedir. Halbuki aynı hastane Tıp fakültesi talebelerinin istifadesi için ayrılmıştır. Bu durum askerî tıp mütahassıslarımızın yetişmesi bakımından zararlı bir darlık yaratmaktadır. Müessesenin tarihi inkişafına bu vaziyet mâni olabilir. Bunun için ikinci ricam şudur:

Mubakkak Gülhane hastanemizin Tıp Fakültesi ile aynı binada olmasında fayda mülâhaza edilirse ki, bu da şayanı münakaşadır. Özaman bu binanın süratle tevsi lâzımdır, bu tevsi edilmiş bina içinde Gülhane için ayrı ve müstakil bir kısmın bulunması zaruridir. Çünkü Tıp Fakültesi tedrisatı ile bu kısmın tedrisatının tedahül etmesi çok mümkündür.

İkinci bir hal de bunun için ayrı bir yerde müstakil bir bina yapmaktır. Hattâ evvelâ İstanbul'daki, daha evvel bağrında barınmış olan tarihi Gülhane hastanemiz gelir, veya buna benzer büyük bir hastane meselâ Erzurum'daki Mareşal Çakmak Hastanesi gibi askerî tatbikat hastanesi gelir. Ve mümkündür ki, ileride kuracağımız tıp fakültelerinin hoca kadrosu saflarına girecek elemanlar bunların içinde yetişmiş olsun. Bu itibarla Gülhane Hastanesini tevsi etmek ve ona geniş imkânlar vererek yaşatmak memleketimizin faydasıdır, çünkü memleketimizde kurulacak müstakbel tıp fakültelerinin nüvesini bunlar teşkil edeceklerdir. Onun için buna verilen emekler yerinde olacaktır.

Binaenaleyh benim Millî Savunma Bakanından ikinci ricam; Gülhane'nin yeri hakkında bir defa daha etüd yaptırarak memleket menfaatine en uygun gelen yerin ve şeklin bulunmasıdır.

BAŞKAN — Başka söz isteyen yoktur.

Maddelere geçilmesini oyunuza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yedek Subay ve Askeri Memurlar hakkındaki Kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncu maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin A fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 3993 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Yedek Subay ve Tatbikat okulları ile Askeri fabrika ve kurumlarındaki altı aylık öğretim süresi, gerektiğinde Genel Kurmay Başkanlığının teklifi üzerine, Millî Savunma Bakanlığınca dört aya indirilebilir. İhtiyaç halinde tabip, dişstabil, veteriner, eczacılar için bu süre üç aya kadar indirilebilir. Her iki takdirde altı aylık asteğmenlik görevi indirilen süre kadar uzatılır.

BAŞKAN — Söz isteyen var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Birinci madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kanunun birinci müzakeresi bitmiştir.

6. — *Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendi akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde yazılı sürenin iki yıl daha uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/326) [1]*

[1] 161 sayılı basım yazı tutanağın sonundadır.

Dr. ABDURRAHMAN MELEK (Gaziantep) — Efendim; bu tasarının gerekçesinde de arz edildiği ve hile Dışişleri Komisyonunuz mümkünse bunun ivedilikle müzakeresini teklif ve rica ediyor.

BAŞKAN — Efendim; komisyon raporunda bu tasarının ivedilikle görüşülmesi teklifi vardır, şimdi arkadaşımız da bunu teyit ediyor.

Tasarının ivedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının ivedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz isteyen var mı? (Yok sesleri). Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin uzatılması hakkında Kanun

MADDE 1. — Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesi hakkındaki 4582 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde yazılı olup 4931 sayılı Kanun ile iki yıl uzatılmış bulunan süre yeniden iki yıl uzatılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında mütalâa var mı? (yok sesleri).

Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?

DİŞİŞLERİ KOMİSYONU ADINA ABDURRAHMAN MELEK (Gaziantep) — Efendim, Hükümet tasarısında «bu kanun 13 Haziran 1948 tarihinde yürürlüğe girer» denmiştir. Dışişleri Komisyonu ise «bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer» şekline getirdi. Evvelce 4582 numaralı Kanunla Hükümete verilmiş olan sa-

lahiyet 13 Haziran tarihinde bitmiştir. Bina-aleyh Komisyonumuz Hükümetin teklifi veçhile «13 Haziran 1948 tarihinden itibaren yürürlüğe girer» şeklinde değiştirilmesini rica ediyor.

BAŞKAN — Bu kanunun ikinci maddesinin «13 Haziran 1948 tarihinden itibaren yürürlüğe girer» kaydıyla kabulünü oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7. — *Bina yapımını Teşvik Kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/351) [1]*

BAŞKAN — Tümü hakkında söz isteyen var mı? Bu kanunun Komisyon raporunda ivedilikle görüşülmesi teklif ediliyor, kanunun ivedilikle görüşülmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü hakkında söz isteyen var mı?

IIULÜSİ ORAL (Denizli) — Arkadaşlar, Hasan Saka Hükümetinin geçen seneki programında, elde mevcut mühim ve müstacel işlerden birisinin de mesken buhranını ölemek ve vatandaşların mesken ihtiyacını karşılamak için inşaatı teşvik ve inşa için lüzumlu malzemede âzami teshilat göstermek ve bu yönden ormanları da tahribattan korumak lâzım diye bir fikir vardı. Bu fikraya tevfikân, sekiz ay sonra, bu tasarı iki şekilde huzura âlinize gelmiştir.

Birisi bundan beş gün evvel neticelenmiş ve bugün yüksek oyunuzla kanuniyet kesbetmiş bulunan Ankara Belediyesi sınırları içindeki Özel İdare, Hazine ve kendilerine ait arsalarda yapılmış olan gecekonduları kanunileştirmek suretiyle bunların mülkiyetlerini vatandaşlara vermek ve bunu da kroki ve hazırlıklarını yaparak Hükümetin tasvibine arz eden belediyelere de teşmil suretiyle temin edilmiş bulunuyor.

Şimdi arkadaşlardan yapıyı teşvik için bu tasarı gelmiştir. — Bu tasarı hakikaten o kanunun tatbikına imkân olmayan yerlerde kasaba ve

şehirlerde bugüne kadar büyük olan noksanı ikmal ve mesken inşasını teşvik ve tamamlanması mahiyette olarak tekemmül etti geldi. Ve Hükümetin programının o kısmı tahakkuka doğru yol aldı. Bendeniz burada bu tasarıyı mevcut durumu üzerinde konuşmayıcağım. Bina yapımını teşvik ederek vatandaşların ihtiyacını karşılamak mevzuubahs okluğuna göre ihtiyaç, şehirlerdeki kadar köylerde de vardır. Takdir buyurursunuz ki, senelerdenberi Garpta ve Şarkta harbler birçok şehirlerimizi ve köylerimizi harap etmiştir. Harap olan bu köylerin halkı, maddeten ıstırap çeken köylüler evlerini yapmakta birçok müşküllerle karşılaşmışlardır. yaptıkları binalar eski ve gayrisihhi tarzda bulunmaktadır. Halen istihsal unsurlarını kuvvetlice temin edebilmeleri için berhalde bunlara sihi şeraifi haiz ev yapmak imkânını vermeliyiz, şimdi oturmakta oldukları evler çökük, dökük vaziyettedir.

Şu halde ihtiyacı olan yalnız şehir ve kasabalar değildir, köyler de vardır. Bunların şahsiyeti mâneviyeleri ve şahıslarına yükletilen köy okulları, geçen günü Köy Okulları İnşaat Kanunu münasebetiyle de arz etmiştim, bunlar 80 - 100 bin lira değerinde resmî mahiyette binaları yapmaya mecbur olduğu için bunlara keresteleri bedelsiz verilsin, naklieleri bedelsiz yapılsın diye rica etmiştim. Fakat malî durum dolayısıyla Yüksek Meclis bugün için bunu kabule imkân olmadığını izhar buyurdu. Yalnız köyler, Orman Kanununun 19 ncu maddesi gereğince şahıslar namına tarife bedeli alınmıyarak, kesmesi ve nakliye ücretini vermesi suretiyle kereste verilmesi kabul edilmiştir. Fakat bundan istifade eden orman civarındaki köylüdür. Anadolu'nun içinde Şarka doğru olan köy kısımlarında bundan istifade etme imkânı yoktur. Şu halde ben bu tasarıda bir maddenin kölere teşmilinde fayda mülâhaza ettim. Müsaade buyurursanız o madde de şudur : (Maddelere geçilmedi sesleri). Hayır, unumunu hakkındadır.

Kasabalar, 1999 nüfusu geçip de iki bin olduğu yerde başlar. İki bin nüfuslu bir köy kasabadır. Fakat yanında bir nüfus noksanı olan bir köy vardır, o köydür. Kasabaya bu kanunla birçok haklar, imtiyazlar bahşediyoruz. Fakat onun dışında kalan köylere bir hak bahşetmiyoruz, bir imtiyaz vermiyoruz. O köylerde okullar için kerestenin nakliyatındaki tenzilatı kabul etmiyoruz. Fakat bugün kasabalar

[1] 162 sayılı basımayı tutanağın sonundadır.

ve şehirler için esasen okullarını biz yaptığımız gibi, bir de meskenlerinin, hattâ apartmanlarının yapılmasına - dokuzuncu maddede vardır - lâzım olan malzemenin nakliyatında asgari ücretin kabulü suretiyle yardım etmeyi kabul etmiş bulunuyoruz.

Köy ve kasabada yaşayan insanlar için bu suretle bir fark yaratmış oluyoruz. Bendeniz bu farkı ortadan kaldırmak ve sosyal adalet temin etme zihniyetiyle köylünün çok muhtaç olduğu sıhhi evlerinin yapılması ve sıhhatlerinin korunması için değiştirmeye mecbur olduğu meskenlerini ve onların bitişiğinde bulunan gayrisıhhi durumda bulunan samanlık ve saire gibi yerlerin inşasında, yalnız inşaat malzemesinin naklinde bundan istifade etmesi, yani 11 nci maddedeki muafiyetten faydalanmasını rica ediyorum.

Hükümet programına dâhil olan; malzeme inşaiye, çimento, kireç, taş, kum demir ve buna mümasil, o maddede tadat edilen levazımı inşaiyenin kal'inde, Bakanlar kurulunca kabul edilecek olan asgari ücret tarifesinin, tenzilli olarak tatbiki'dir. Bu da mevcut kanunun mevzuunu ihlâl etmez. O maddenin altına; (Köy Kanunu tatbik edilen köylerde dahi yapılan inşaatla bu maddeden istifade eder) kaydını koymak kâfidir. Onun için bendeniz rica ediyorum, ivedilikle görüşülmesi yerindedir, bugünkü mesken ihtiyacını karşılamak için biran evvel bu kanunun çıkması lâzımdır. Köy inşaatı için verilecek olan malzemenin naklinde bir mahzur tevli't etmez. Belki ayrıca bir değişiklik dahi olsa siyasi ve içtimai alanda kat, kat faydalar tevli't edeceğini zannediyorum. Onun için Yüksek Meclise bu husus üzerinde durulmasını ve kabulünü rica etmeyi düşün-düm.

Bu hususta komisyonun sayın Başkanı Suheyy Karafakıoğlu ve Sözcüsü Yakup Beyle temas ettim, onlar da bunda bir mahzur olmadığını beyan buyurdular, Sayın Hükümet de buna iştirâk ederse bu suretle köye bir adım daha atmış ve onun kalkmasına Yüksek Meclis, içinden gelen bir sada ile bir kere daha el uzatmış ve yardımına koşmuş olacaktır.

BASKAN — Kemal Zeytinöğlü.

KEMAL ZEYTİNOĞLU (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar; iki yıldanberi Peker ve bi-

rinci Saka Hükümetleri tarafından getirileceği her fırsat ve vesile ile vait ve beyan edilen Bina Yapımına Teşvik Kanunu tasarısı nihayet bugün Yüksek Meclise sunulabilmiş bulunuyor. Dêrhal ve esefle söylemek yerinde olur ki, üç yaprakdan ibaret olan bu tasarı efkârı umumiyenin günlerdenberi beklediği mesken bühranını önleyici ve giderici bir kanun olmaktan çok uzaktır. Muhtevası itibariyle de esasen evvelce muhtelif kanunlarla vatandaşın sağlanmış haklarını, bazı ufak tefek rötüşlerle, bir araya getirilmesinden daha ileriye geçememiştir.

Tasarıla her nekad ar ucuz arsa temini, vergi muafiyeti, müsait fiyatla kredi, bazı inşaat malzemesinin nakillerinde tenzilâtli târife uygulanması gibi tenzil, muafiyet ve kolaylıklar biraz daha geniş ölçüde derpiş edilmiş ise de bütün bunların inşaatın maliyeti üzerindeki tesiri eser mesabesinde. Şu hale nazaran tasarıyı; ev yaptırmak iktidarında olan bir vatandaşın sağlıyacağı fayda itibariyle kifayetsiz, malî kudreti müsait olmayanları ev sahibi etmek hususundaki hizmeti bakımından da bir hiç olarak vasıflandırmak mümkündür. Filhakika, medeni şartları haiz mesken ihtiyacı karşısında bütün yurt köyü ile, kasabası ile, şehiri ile hakikî bir bühran içerisinde. Memleket nüfusunun büyük bir ekseriyeti ise bugünkü inşaat pahalılığı muvacehesinde sathi tedbirlerin temin edeceği eüzi kolaylıklarla ev yaptırmak imkânından mahrum olacaktır.

Bina yapımını teşvik konusunun hasit bir mesele olmadığını muhtelif emsallerle derece derece münasebetleri bulunduğunu, hattâ bunların mühim bir kısmının bazı tesislerle araştırmalara ihtiyaç gösterdiğini bilen ve kabul edenlerdenim. Fakat uzun bir intizar devresinden sonra getirilen kanun tasarısının da hiç olmazsa mesken dâvasını ümitbahş bir şekilde ele almış ve bu hususta takip edilecek politikamın ana hatlarını çizmiş, göstermiş olması icabederdi.

Bina Yapımını Teşvik Kanunu tasarısını inceleyen Geçici Komisyon raporunda da görüldüğü üzere dâva hakikaten büyük ve ehemmiyetlidir. Fazla olarak da benim kanaatince yalnız şehir ve kasaba meselesi değildir. Bütün köyleri de içine alacak derecede memleket şümuldür.

Köy evlerinin ıslahı işi bu kanunda düşü-

nülmemiştir. Arazinin bünyesine göre kaya kovukları ile toprak yağınlarını andıran köy evlerini mesken olarak telâkki ve kabul etmeye, çünkü hayat ölçüleri ile dahi imkân yoktur. Yıkılan devirlerin bıraktığı bu yüz kızartıcı eserlerin ıslahında ise Devlet eli ile şimdiye kadar hiçbir teşebbüs yapılmamıştır. Teknik ve sağlık bakımlarından %80 ni gayri kabili iskân ve istinial olan köy ve bucak evlerinin bu halile meskûn oluşunu evvelâ fakru zaruretin, saniyen de Türk köylüsünün asırlar boyunca nasıl ihmal edildiğinin bir ifadesi olarak zikretmek mümkündür. Bunun acı misalini ise Erzincan felâketi vermiştir.

Muhterem arkadaşlar, dâva unumidir, büyüktür ve derindir. Halli ise oldukça uzun bir zamana ve ciddî etüdlere bağlıdır. Kurulacak enstitülerde yurdun muhtelif iklim ve malzeme şartlarına uygun esaslı araştırmalar, çalışmalar yapılmalıdır. Hattâ bu vazifeyi üniversitelerimize vermek de kabildir. Zannedersen kanunları buna müsaittir. Teknik Üniversite laboratuvarlarından istifade etmek ve bina maliyetlerine büyük mikyasta tesir edecek taharriler yapmak lâzımdır.

İnşaat metotlarında süratin temini, imalatın istandardize edilmesi, bileümle inşa malzemesinin istihsalinin kolaylaştırılması ve artırılması ve ilâhî gibi çalışmalar maliyette hakiki ve doyurucu ucuzluğu temin edecektir.

Her fabrikada sistem üzerinde lüzumlu etüdlere yaptırılması Devletin bu konuda belki en mühim ve en önde gelen vazifelerinden birisidir. Bu, ne yapılmıştır, ne de başlandığına veya başlanacağına dair bir emare vardır.

Muhterem arkadaşlar; yukardanberi arzettiğim tahlillerden anlaşılıyor ki, Hükümet, mevzuat lâyük olduğu ehemmiyet ve alâkayı göstermemiş, sırf yapılan bir va'adi, geç de olsa, kısır ve natamam da olsa, yerine getirmek, efkârı umumiyenin talebini karşılayabilmiş görünmek gayesini takip etmiştir.

Ümit ve temennim şudur ki, Hükümet, yurdun bu büyük derdine hakiki devayı teşkil edecek tedbirler üzerinde etraflıca hazırlandıktan sonra bu kanunun vatandaşlara sağladığı nimetleri daha geniş ölçüde verecek ve köy evleri mevzuatını da içine alabilecek yeni bir şekil altında Yüksek Meclise gelmek suretiyle noksanlarını telâfiye çalışsın.

İHSAN YALÇIN (Bolu) — Efendim, bu kanun mesken inşasını teşvik hususunda da bazı esasları ihtiva ediyor. Fakat benim kanaatimece daha birçok işlere ve kararlara da ihtiyaç vardır. Bu bakımdan ben de kanunu noksan görmekteyim. Burada yalnız bir vergi muafiyeti, 10 senelik binalar için, sonra ucuz faiz temini ve mümkün olursa bir miktar da arsa ucuzluğu teminini istihdaf etmektedir. Halbuki inşaat malzemesinin fiyatlarının indirilmesi için kanunda mevcut nakliyyeye tallük eder tenzilât ve saire bence amelî netice verecek mâhiyette değildir ve fiyatları ucuzlatacak hiçbir şey de temin etmez. Kereste meselesinde evet bazı hükümler konmuş onlarla da kereste fiyatını indireceğine kaani değilin. Halbuki binanın maddeî aslıyesini teşkil eden çimento demir gibi asıl para giden kısımların fiyatlarında mesken yapmak isteyenlere fayda sağlayacak, indirmeler yapacak hiçbir hüküm yoktur.

Sonra kum, taş, tuğla, kireç gibi inşaat malzemesini ucuza sağlamak için tedbirler düşünmelidir diye bir mütalâa ileri sürmüştür. Fakat kanunda meselâ Kum, taş, tuğla ve benzerleri inşaat malzemesinin bir elden idaresi sistemine mutlak son verilerek yurttaşın kolay ve ucuz malzeme tedarikinde rekabete meydan açılması gerekir diye bir mütalâa ileri sürdüğü halde kanunda bu tek el işini ortadan kaldırıldığına dair bir hüküm yoktur. Acaba bugünkü mevzuat bu işi halletmeye kâfi midir? Buna dair hiçbir beyanda bulunulmamış yalnız denmiş ki, tek elle idaresi sistemine nihayet verilmesi lâzımgelir. Meselâ kum bir yerden gösterilir, oradan alınan kumu da kasabaya bittabi yüksek fiyatla satarlar. Bunun için kanunda hiçbir şey düşünülmemiştir. Acaba bugünkü mevzuat bunu temine kâfi midir? Kâfi ise bu niçin yapılıyor, bunun üzerinde durulması lâzımdır.

Sonra burada yalnız evler için faizlerde düşürme yoluna gidiliyor. Fakat birkaç kişinin birleşerek bir apartıman yapması suretiyle mesken ihtiyacını daha ucuz bir şekilde temin arzuları hiç düşünülmemiştir. Niçin düşünülmemiştir? Hakikaten düşünülecek bir şeydir. Tek bir ev yapmak ayrı bir şeydir, bir kaç kişinin birleşmek suretiyle apartıman yapması ayrı bir şeydir. Bilhassa arsaların dar

olduğu yerlerde apartman inşaatını da teşvik etmek lâzımgelir. Yahut zengin birisi bir apartman yaparsa birçok vatandaşları da o binanın içine almış olacaktır. Buna faiz bakımından Komisyon neçin tatmin edici bir şey bulunamıştır. Bu hususun da derişini rica ediyorum.

Bilâhara maddeler hakkında da mütalâanı ayrıca arzedeceğim.

ALI RIZA ARI (İstanbul) - Sayın arkadaşlarım; ben de Yuva Yapımını Teşvik Kanununu okudum. Yalnız yuva yapımında, yapı teşviki sahasında mevadî iptidaiye olarak çimento başta gelmektedir. Halbuki kanunun 11 nci maddesinde çimentonun Devlet Demiryolları ve Devlet Denizyolları tarafından nakliyesinde asgarî tarifinin tatbik edileceğinden başka hiçbir kayıt yoktur. Komisyonunda İmar Müdürlüğü tarafından verilen izahatta, bugün cihanşümül olan mesken yokluğunun önlemek için İngiltere ve Amerika'da alınan ve esas malzemesi çimento olan yeni metodlarla, inşaat işlerinin yüzde elliye kadar fiyatlarının düşürülmüş olduğu nu bildirmişlerdir. Demek oluyor ki; mesken davasını ele alıca buuu başında gelen en önemli malzemenin çimento olduğunu hatırdan çıkarmamak lâzımgelir. Halbuki çimento durumumuz hepimizin malûmudur. Uzun tafsilâta girmeden birkaç rakamı konuşturalım. Bu rakamlar size uticeyi arzedecektir.

1947 senesinin sonunda çimento fabrikalarının karşıyamadığı boretu, vesikası alındığı halde fabrikalara verileniyen çimento miktarı 200 000 tondur. Arkadaşlar, bu sene içindeki istihsalimiz kendi fabrikalarımızda 355 bin tondur, 200 bin ton da eksigimiz vardır, 1947 yılının ihtiyacı bu suretle 555 bin ton eder.

Şu halde 555 bin ton sarfiyata mukabil bizim istihsalimiz yalnız 555 bin tondur. 1948 Haziranında bugün yapılan sipariş 202 bin tondur. Bunlar ödendikten sonra sıra, yeniden bizim kanunumuzla iş yapmak isteyenlere gelecektir.

Sümerbankın hariçten ithal ettiği son miktarı biliyoruz. Bunun hariçten ithal ettiği çimento 60 bin tondur, eskiden 47 liraya alınan çimento, bu geldikten sonra pağal yapıldı 76 lira 25 kuruşa satıldı, bunu da yine kendi tesis-

lerinde kullanmak suretiyle Devlet sineye çekmiştir.

Yine 47 liradan sırası gelenlere çimento almaktadır, hariçten ithal ettiğimiz çimento, gümrük resmî, muhtelif vergilerin muhtelif şekilleriyle beraber 16,89 lira tutmaktadır. Bu konu hakkında gümrük muafiyeti için 18 Aralık 1947 de 9695 numaralı bir yazı ile Ekonomi Bakanlığı bu dâvayı nazarı dikkate alarak Maliye Bakanlığına; hiç olmazsa; gümrük muafiyeti için bir müraacaatta bulunmuştur, fakat maalesef o Bakanlık menî cevap vermiştir. Bugün fabrikalarımızın istihsal kapasitesi 350 000 tondur. Demek oluyor ki, eğer biz memlekette mesken dâvasını halletmek ve hakikaten bir şey yapmak istersek bu noktadan hareket etmek zaruretindeyiz. Bizim memleketimizin çimento kapasitesi, yukarıda da arzettiğim rakamların hulûsasına bakarsak 550 000 küsur tondur. Fakat bu kanun çıktıktan sonra takribî bir hesapla bunun hiç olmazsa beş on sene için bu kapasitenin 700 000 tona çıkarılması lâzımdır. Buna mukabil yalnız 90 000 ton istihsal yapan Sivas Çimento Fabrikası belki bir, iki sene sonra kapasitesinin iki misline çıkması imkânı hâsıl olmaktadır. Onun hariçinde Yunus Çimento Fabrikası 120 000 ton, Zeytinburnu Fabrikası 130 000 ton, Darca Fabrikası 40 000 ton, Ankara Fabrikası 150 000 ton yapmaktadır. Bunların vaziyetini ıslah etmek için en ufak bir şey düşünülmemiş ve ıslahı cihetine gidilmemiştir. Ben İstanbul'da son çimento davasını takip eden heyetle ilgilendim. Muayyen bir hesap istedim. Kendilerinin anlattığına göre, bugün 47 liraya satılan çimentonun tonunun 60 liraya çıkarılmasına müsaade edilmiştir. Fakat onların yaptığı hesaplara göre bu 60 lira yalnız bunların ancak bugünkü durumlarını tatil faaliyet etmemelerini idame edebilir. Fakat bu fabrikalara yeniden kapasitelerini arttırmak imkânını verecek şekilde değildir. Ve bu fabrikalar da yapabilecekleri bu verilen bugünkü kazançla ayrı bir kapasite artırma işine teşebbüs edecek değillerdir. Çünkü yıllar vardır ki, ortaklarına bir kazanç vermiş değildir. İstanbul'da bir arkadaşım bu şirketlerin iki bin liralık tahvilâtına mukabil bu iki bin liranın bugünkü hesap ile %1 olarak

dahi faizini alamamakta olduğunu kemali teesürle bildirmiştir.

Binaenaleyh ricam şudur ki; mesken politikamızın tahakkuk edebilmesini istiyorsak evvelâ memlekette çimento karaborsasını kaldırmak için ve sonra mesken işine imkân vermek için çimento ile yuvarlak demiri gümrük muafiyetine mazhar kılmalıyız. Sonra şunu da arz edeyim ki; bu ithal işi de yurt menfaatlerine kâfi gelmez, çünkü bizim bugün ithal edeceğimiz çimentoya vereceğimiz para ile kendi tesislerimizi ıslah edersek daha faydalı olacaktır. Çünkü hariçten getirdiğimiz takdirde başka memleketler fabrikalarını işçilerini doyurmuş olacağız, kendi tesislerimizi ıslah edersek kendi millî tesislerimizi işçimizi işsiz bırakmak durumuna da düşmüş olmayız.

Kısaca yine size bir iki noktayı arz etmek isterim: Harbden evvelki vaziyette bugünkü çimentoyu mukayese eden arkadaşlarımız bilmem var mı? Kireç tonu Ankara'da 11 lira idi, bugün 25 dir.

Kereste : Harbden evvel metre mikabı 25 lira idi, bugün 200 dür.

Tuğla : Harbden evvel bini 9 lira idi, bugün 40 dir.

Kum : Harbden evvel metre kübü 1 lira idi, bugün 9 dur.

Çimento : Harbden evvel tonu 15 lira idi, bugün 47 liradır.

Binaenaleyh bu anormal nispetlilik bugün çimento fabrikalarının ve çimento inkişafsızlığının memleketimizde hakiki âmillerindedir. Benim kanaatim, çok ehemmiyetli, çok önemli olan böyle bir kanunun çok gecikmiş olmasına rağmen mesken dâvasında çok lüzumlu ve çok kıymetli bir eserin memlekette beklenen faydayı temin etmiş olacaktır. Fakat inşaatı teşvik bakımından çimento fiyatının tenzili bakımından bugün vergi muafiyetine mutlaka mahzur olması lâzımdır. Memlekette bugün istihsal edilen çimentonun üçte ikisi Hükümete, üçte biri de halka verilmektedir. Bunun da üçte ikisinin halka ve üçte birinin Devlete bırakılması ve kabilse esasen hem bütçemize çok fazla yük olan Devlet inşaatını, birkaç sene için durduralım. Bu donmuş şekle soktuğumuz sermaye köylerimiz ve şehirlerimizde daha faydalı bir hale konabilir kanaatindeyim. Zararı yok, bizi hiç kim-

se iki sene evvel başlamış olduğumuz veya başlayacağımız büyük eserleri iki sene sonraya tahir ettiğimizden dolayı muahaze edemez. Her halde mesken dâvası, bugünkü şekliyle, diğerlerinden daha ehemmiyetle nazara alınması gereken bir konudur. Maruzatım bu kadardır. Saygı ile huzurunuzdan ayrılıyorum.

BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR (Erzincan) — Efendim, bina yapımını teşvik için ne yapılsa yerinde olur. Bunu etrafıca izah etmiye hacet yok. Medeniyetin başında, memlekete bağlılığın başında ev sahibi olmaktır. Bizde izdiva- ca dahi evlenmek denilmesi; İngilizce'de vatanın ev mânasına gelen bir kelime ile ifadesi ne kadar mânalıdır.

Umalım ki; bu kanunun tatbikatında herkesten önce gerçekten evsiz olanlar, kiraya verip irat alacak değil de, başını sokacak ev ihtiyacında olanlar faydalaınsın.

Bu arada şehirlerimizin içindeki arsalar üstünde yapılan sipekülasyonu, şehirlerin kenarlarına dağılarak belediyeçilik ve şehircilik bakımından büyük zorlukların ve bâriz zevksizliklerin meydana geldiğini kaydetmeden geçmiyeceğim. Bu iş için kesin çare bulacak maddelerden bu tasarımı mahrum görüyorum. Asıl söz almama sebep, Erzincan işine bir nebze temas etmektir.

Bir nebze temas; çünkü ıstıraplı fecaatın anlatılması dakikalara sürebilir. Son zamanlarda Başbakan gidip durunu yerinde görmüştür. Büyük zelzele felâketinde evsiz kalıp şimdi yeni Erzincan'da arsa sahibi bulunanlara aylık mesken kirası olarak ödiyebilecekleri mâkul uzun vâdeli ve faizsiz aylık taksitlerle borçlanma mukabilinde mesken yaptırmayı vadetmişlerdi. Bakanlıklar arası bir komisyon kurdumuşlardı, bundan iyi neticeler alındığını duyuyoruz. Fakat Erzincanlı hemşerilerim bu kanunu duyup okuyunca kendilerine de gösterilecek bütün kolaylıklar bu kadardır, sanıp bedbin olabilirler. Hükümet adına konuşan zatın Erzincan'a gösterilecek geniş kolaylığı belirtmesini rica ederim.

Dr. SADİ IRMAK (Konya) — Arkadaşlar, Hükümetin bu tasarısını bir ilk teşebbüs olarak ve memnuniyetle karşılamak durumundayız. İlk teşebbüstür ve elbette birçok şeyler bunun içerisinde eksik kalmıştır. Bu eksiklerin süratle tamamlanması lâzımdır. Çünkü mesken meselesi-

nin önemi üzerinde sarfedilecek her kelime zaittir. Bu bakımdan karşımızda duran meselelerden bir tanesi Devlete ait, hususi bütçelere ait bu arsalar üzerinde bir karar verilirken, şehirlerimizde gayet acıip ve şehir hayatını bulandıran bir durum yaratan hususi arsalar üzerinde bir mükellefiyet konmamasını şahsan bir eksiklik telâkki ederim. Şehirlerin ortasında arsalar seneler ve senelerdir boş durmaktadır ve mesken buhranının ağır tazyiki altında kalan vatandaşlar ve bunların kurduğu kooperatifler şehirlerden mütemadiyen uzaklaşmaktadır. Bu husus esas itibariyle şehirlerin ana plânını bozmakta, teshin, tenvir ve elektrifikasyon işlerini mütemadiyen yapması dolayısıyla belediyenin yükünü tahammülsüz bir hale getirmektedir. Şehirlerin ortasında boş bırakılan ve şehrin estetiğini bozan bu arsalar üzerinde hatıra gelebilecek tedbir mâkul ve muayyen bir inşaat mükellefiyetinin vaz'idir. Elbette ki, derhal Anayasamızın, hâmdolsun temin ve tarsiin ettiği mülkiyet prensipi hatıra gelir. Elbette bu prensip bizee çok muhteremdir. Aneak şehirlerin umumi menfaati dolayısıyla ve dâvanın arzettiği fevkalâdetiği dolayısıyla, nasıl Millî Korunma Kanunu bazı mükellefiyetler ve mecburiyetler vazetmişse, mesken buhranının artırdığı ıstıraplar dolayısıyla de pekâlâ şehirler içerisinde hususi arsalar için bir inşaat mükellefiyeti vazedilmesi asla mülkiyet hürriyeti prensibimizle bir tezat teşkil etmez; sadece âmme menfaatlerinin fert menfaatlerinin uyusturulması mânasına gelir. Bu sahada muayyen zamanlar verilmek ve muayyen şartlar altında tedbirler alınmak ve şehirlerin uzaklara doğru yayılmasını önlemek için bir inşaat mükellefiyeti vazetmek ve bazı müeyyideler koymak bendenize tasarruf ve mülkiyet hukuku ile gayri kabili telif değildir. Bunun yapılması lâzımdır. Çünkü bu gibi inşaatta malûm olan üsulle zaman geçtikçe, arsanın yüksek pahaya çıktığını görecek ve inşaata yanaşmıyacaktlardır. Çünkü inşa ettikleri takdirde alacakları rantın, arsaları boş bekletmeye nazaran çok düşük olacağını hesaplıyacaktlardır.

Kanundan beklediğimiz, yeni tasarılarla tevvüç etmesini beklediğimiz ikinci merhale muhakkak ve bilhassa işçi sınıfının mesken ihtiyacını en başta gözönüne almaktır. Zaten muayyen bir hattın üstünde maddi imkâna malik olan vatandaşlar kendilerine bir mesken inşa etmek fir-

satımı bulacaklardır. Bu itibarla bilhassa şehirlerde, fabrika civarlarında ve müstakbelde sanayi kuruluşu melhuz olan yerlerde o fabrikalarda çalışacak işçilerin yerlerini behemehal şimdiden ayırmak ve asla bir spekülasyona yer vermemek zorundayız.

Üçüncü ricam, bizim büyük bir dâvamız olan, inşa malzemesini ucuzlatmak dâvasıdır. Şüphesiz bu tasarı bazı noksanlıklarına rağmen meşkûr bir tasarıdır, mütevazı da olsa yerinde atılmış bir adımdır. Aneak bugünkü malzeme pahalılığı karşısında, temin edilen kredi ucuz da olsa vatandaşların umumi vasatı gelirleri ile karşılayabilecekleri gibi değildir. Ve inşaat malzemelerinin fiyatları bu hadde kaldıkça salim bir mesken politikası takip ediyoruz iddiasında bulunamayız. Onun için inşaat malzemesi üzerinde araştırma yapmak zaruretindeyiz. Yakında gazetelerde okudum, İngiltere'de tazyik edilmiş toprak diye yepyeni bir şeyden bahsediliyor. Bu, bizim kâinatik, emektar kerpiçtir. Mimarlarımızın çok zaman hakir gördükleri ve menettikleri kerpiç. Vatandaşlarımız, kaçak evler de yapmak suretiyle bir tek göz oda içinde baba, ana, kız oturmak gibi sakim, gayriahlâki durumlar meydana geldi. İşte bu tazyik edilmiş toprak gibi Garpta cesaret verici emsaller de oluncu, mimarlarımızın bir daha bu meseleyi gözden geçirmelerine fırsat verilmiş olacaktır. Konya'da, benim intihap dairemde bir kaç yüz senelik, ve her türlü şedâdi havaiyeye, zelzeleye mukavemet etmiş, kerpiç binalar var. Hatâ Selçuk saraylarından kalma bir kısım bakıyeler hâlâ duruyor. Herhalde, bir kötü beton dan daha iyidir. Belki bu kerpiçi bir takım maddelerle teghiz etmek suretiyle ıslah etmek mümkün olacaktır. Biz fakir bir milletiz, bu inşa malzemesini vermeden ona bir haysiyet vermek lâzım gelir kanatındeyim.

Bunun gibi diğer inşa malzemesi üzerinde de araştırmalar yapmalıyız. Memleketimizin inşa durumu, Asyayısugra vaziyeti malûm. Bizde her yerin kendine göre ayrı bir iklim karakteri vardır. Bütün memlekette bir tek tipe doğru gidemeyiz. Memleketin muhtelif kısımları için inşa tipleri hususunda tetkikat yapılmalı ve buna göre inşa malzemesi yapmak teşebbüsüne gidilmelidir.

Hatırımında yanlış kalmadı ise Bayındırlık Bakanımız bu nevi etüdlerin yapılmakta oldu-

ğunu bir radyo konuşmasında tebşir etmişti. Bu ciheti yeni Bakanımızdan da rica edeceğim.

Nihayet arkadaşlar son ricam; inşaat malzemesi fabrikası kurulması için hususi teşebbüsün mutlaka teşvik görmesi lâzımdır. İnşaat çok müşkül oluyor. Hususi sermayeler çimento sanayii gibi müşterisi garantili olan bir teşebbüse girmiyorlar. Burada haklı, haksız el koyma korkusunun bir kâbus gibi yaşadığından bahsediyorlar. Bu korku; efkârı unumiyeye muhalâğalı aksetmiştir. Fakat ne olursa olsun mutlaka hususi teşebbüsü bu çok kârlı olan teşebbüslere, faaliyetlere sevk etmiye, lüzumlu sayarım.

İSMAİL HAKKI BALTAÇIOĞLU (Kırşehir) — Efendim, bazı meseleler vardır bir kenarından tutulur; mümkündür. Bazı meseleler de vardır ki bir kenarından tutulmaz, tam tutulur, ele alınır, halledilir veya halledilmez. Yapı teşvik meselesi de bu einstendir. Bu, memleket çapında bir meseledir, vatan meselesidir. Büyük Sosyolog Emil'e Durkherm ev işi, aile denilen içtimai ve ahlâki zümrenin kabıdır diyor. İçtimai hayat bunun içerisine dökülür ve orada kaynar. Müsbet menfi, herşey orada kaynaşır. Şu halde vatan, en büyük kapıdır. Ev aile denilen ufak vatanın kabıdır. Hükümet bu meseleyi ele alıyor, güzel bir şey! Fakat bu memleketsümmul bir dâvadır, bir memleket meselesidir. Şu halde memleket çapında denilince teknikle halledilir, başka türlü halledilmez.

Çimento sözü: Affedersiniz, bu beni çok sinirlendirdi; Ben kerpiçten bahsedeceğim. Ben yeni değil, eskiden beri kerpice hayranım. Kerpice övgü diye yazım çıktı. Kerpice, icazkâr bir malzemedir, icazkâr bir malzeme! Kerpice övgü yazım çıktıktan sonra, İlaakkârî Valisi olan genç arkadaş bana bir mektup yazdı. Bilseydim getirirdim. Orada arkadaş diyor ki: eğer Hükümet kerpicein mahiyetini anlamazsa Şarkta ev kalmaz. Her şey yıkıldı, kerpiçler kaldı. Yalnız dikkat edilmeli ki temeller dere çakıllarından yapılmasın! Sağlam taştan temeller yapılmalı ve bağlanmalıdır, ve üzeri örtülmelidir. Sarıkışla kerpiçtir. Ben Konya'da kerpiçten yapılmış saray artığı gördüm. Ilgaz'da bir bahçe divarı gördüm, 200 senelik.

Şimdi yalvarırım bir mesken höyüğünün tepesinden bakıyoruz. 6 - 7 kat medeniyet tabakası görüyoruz. Taş devrini bırakınız, Tunç

devrinden bu tarafa, alât ve edevat olarak ne-ler yapılmıştır!

Alât ve edevat, kendilerine mahsus medeniyetleri var. Fakat mesken namına birşey yoktur, hepsi toz toprak olmuştur. Halbuki bu medeniyetler taştan granitten sütun, saray, köprü, bent yapmasını bildiler. Meskenleri neden yok? Çünkü kerpiçten yaptılar onun için eser kalmamıştır. Peki, kerpiçten niçin yaptılar? Çünkü bir zaruretti. Artık kabul edelim ki memleketimiz Japondan bir numara fazla mı, eksik mi bilmem, o benim ihtisasım değildir; deprem ülkesidir burası, hergün sallanıyor Türkiye, ve hergün yıkılıyor bir tarafı. Artık tarihten yalnız ders değil, ibret alalım. Tarih kerpiçten başka bir şeye müracaat etmemiştir. Çünkü kayadan mesken yapmak pahalı olur. Su bendi yapıyor, saray yapıyor, köprü yapıyor, fakat mesken ki bir ailenindir, ucuz olmalıdır, çabuk olmalıdır, kalmalıdır, deprem tarafından yenilmemelidir. Ve topraktan yapılmalıdır. Toprak yığını deriz, yağma yok! toprak yığını olduğu için temeli taş olduğu için, fiziki muhite eevvi muhite uymasını bildiği için kalmıştır.

Kerpiç âlâ ve güzel şeydir; bu benim indî sözlerim değildir. Hatırimda kaldığına göre Bayındırlık Bakanlığı Bakanlığının Fen Heyeti Reisi olan bir zat bundan sekiz sene evvel bir şehircilik mütahassısı getirtmişlerdi, Almandı. Kısa boylu sakallı bir adamdı, Haty'dan dönerken rast geldim, kerpiç hakkında bana pek çok şeyler söyledi ve dedi ki, Türkiye'nin mesken ihtiyacını hakikaten halledecek yegâne vasıta kerpiçtir. Çünkü çimentosu yoktur, taşı yoktur, her yerde temin edilir, yazın serindir, kışın sıcaktır, ses nakletmez, kabili tamirdir, köylü kendi kendine yapabilir, bin türlü hassası vardır.

Ben efendim, kerpiçten modern Köy Enstitüsü gördüm ben. Yani Çifteler çiftliği ozaman henüz eğitimler okutuluyordu. Kerpiçten yapılmışlar, üzerine tel gerip çimento sıva yapmışlar, betondan farkedilmez. Mühendis de mimarı da görse dışından anıyamaz. Sonra kerpiçi biz yeriyoruz, münevverler yeriyor. Tazyik edilmiş kerpiçten, Cenubi Fransa'da, benim hatırimda kaldığına göre, 2 - 3 katlı ev yaparlar. Demin Sadı Irmak ta temas etti. Betonarme gibi kalıplar yaparlar, nemli toprağı içinde döverler, arada da delikler kalır, Cenubi Fransa

hep böyle topraktan yapılmıştır.

Şimdi sözü uzatmıyayım; netice: Böyle âlemşümül bir malzeme ve âlemşümül bir teknikle bütün Türkiye'nin mesken buhranı halledilemez. Böyle bir köye baktığımız zaman şık, muhitine gayet iyi intibak etmiş, kiremitli köylerin kolayca yapılmasını sağlamak lâzımdır. Siyaset, kiyaset, fetanet, ilim, teknik budur hence. Buraya gelmek lâzımdır. Yapıda da demokrasi topraktır. Biz çimento ile başka şeyler yapalım, müzeler yapalım, yanmaması için. Saraylar yapalım, âbideler yapalım. Köylere bol demir, çimento dedik mi, köyleri böyle kalkındıramayız. Bu aristokratik bir kanundur. Güzel kanundur, şık kanundur, cazip kanundur, mantıkan bunun hiçbir tarafı zedelenemez, fakat mantık herşey değildir. Bu mantıktan köylüye ne fayda vardır?

Şurada bir Bağlum köyü vardır. Oraya yürüyerek üç saatte gittim. Nahiye Müdürünün oturduğu kattın pislik akıyor, böyle! Bu nedir bu? Buna ad takmak lâzım; bu âdeta bir sosyal incimat hâdisesidir. Nahiye Müdürü orada Devletin, Cumhuriyetin mümessilidir. Fakat evinden pislik akıyor, Nahiye müdürü de donmuştur. belediyesi de donmuştur, göplüktür. Onu sarsmak lâzımdır. Hani şu Şapka kanununda nasıl hareket edildiyse öyle hareket etmek lâzımdır. Atatürk'e, Harf inkılabında nasihat vermiye kalkmışlar; ben bunu sonradan duydum. Çok güzel paşa, muvafık bir inkılâptır; fakat müsaade edin, bunu sekiz senede tatbik edelim demişler. Atatürk, bu inkılâp ya bir anda olur, ya hiç olmaz diye cevap vermiş. Köyleri de bu şekilde modern bir hale koymak lâzımdır. Kerpiçle modern köy evleri yapılmalıdır. Bayındırlık Bakanlığı fen adamlarını toplasın, plânlarını yaptırсын. Hani mekano diye numaralı oyuncaklar vardır, bir birine eklersiniz köprü yaparsınız, şimendifer yaparsınız onun gibi . . . köylüler de bu muhtelif tiplerden evlerini yapılmalıdır. Ter temiz, her türlü şeraiti sıhhiyeyi haiz evler kerpiçten olursa hayırlıdır. Bu kanun süsten ibarettir, bütün mantikî ve hukukî mâhiyetine rağmen hayat sahasında randıman vermez.

Şehircilik meselesi de ayrı bir derttir. Biz öyle bir, nasıl söyleyeyim, estetik diyemiyecğim, nasıl bir zihniyetle geniş bulvarlar yapıyoruz, ama sulamadan süpürürler, mikrop-

lar kalkar. Değilmi? Gayet geniş parklar ve bombos arsalar, yangın yerleri . . . Hani İstanbul . . . Şöyle gezen bir adam bunlar abidelerimizdir, millî mefahirimizdir, dörtte üçü de yangın yerlerimizdir diyebilir.

Daha mütevazı, daha realist olmak lâzımdır. Kerpiçe dönelim ve kerpiçe övgü!

BAŞKAN — Naci Tınaz.

OL. NAÇI TINAZ (Ankara) — Efendim, bu kerpiç meselesi için bendeniz de birkaç söz söyleyeceğim.

1908 Meşrutiyeti ilân edildiği zaman ben Razlık'ta Bulgar hududunda bir yüzbaşı idim. Bulgar hududunda karşımızda Samako garnizonu vardı. Oradan bir subay heyeti bizim meşrutiyetimizi tebrike gelmişlerdi. Hükümetin müsaadesiyle biz de Samako'ya gittik, bir binbaşının evinde misafir kaldık, hiç unutmam, ar da Jozefof id.

Efendim evine girdiğimiz zaman tertemiz, odaları, mutfak, banyosu, bahçesi. Biz Razlık'ta o güzelim ormanların tahribiyle böyle ne bileyim, âdeta bir ağaç yığını içinde yaşıyorduk. Ama, orman tahrip etmişiz. Hattâ o kadar ki, arkadaşlar, hattı imtiyaz derlerdi o zamanki hudutlara, hattı taksime bıraktığımız zaman bizim tarafın ormanları böyle kalmış öbür tarafın ormanları semaya yükselmiş, hudut o kadar belli oluyor ki, biz kesmişiz öbür taraf büyümüş. Hattâ o kadar da gariptir ki, Flibe Ovasındaki demiryolunun traverslerinin bizim tarafın kaçak olarak gittiğini öğrendik.

Binbaş Jozefof'a, ne güzel evleriniz var dediğimiz zaman, hepsi böyleydi, bütün zâbitanın evleri vardır, kerpiçtendir. 1908 de bu. Şimdi 1948 olduğuna göre tam 40 sene evvel, bu bir.

Arkadaşlar; buradaki Sarıkışla, Çorum Kışlası ve bunun gibi daha birçok binalar, 100 küsur seneliktir, belki de 120 senelik hayatı vardır.

Kerpiç yalnız sıva tutmaz. 1928 de bu Sarıkışlanın tâmiri icabetti, ona da, bu sıva tutmasına da çare bulundu; tel gerildi, serpmeye yapıldı ve günelec sıva tuttu. Biz kerpiçi ihmal edemeyiz.

İkinci noktâ nazar; bu bizim Anadolu'nun, bilhassa Şarki ve Orta Anadolu'da bu bizim ufki çatılar yok mu, üzerinde yarım metre toprak. Bu bir âfettir, arkadaşlar. Halbuki An-

kara'nın civarında Romanya'dan, Bulgaristan'dan gelmiş, Polath ve Bâlâ Kazasında göçmenlerin köyleri vardır. Bunların çatıları böyle değildir. yani ufki yapmamışlar, bildiğimiz şekilde yapmışlar. İlk önce sazdan, hasırdan bir örtü, talıta da yok. Yağan yağmur, kar, akıp gidiyor. Halbuki bizim yerli halka gelince; sarfettiği keresteleri bir görseniz, o kadar çok ki. Tabii birgoklarımız dolastığımız yerlerde görmüşsünüzdür. Bu kadar büyük kerestelerden ve çam ağaçlarından evlerinin üstüne uzatmışlar, gördüm. Geçenlerde Yahşihan Köyüne gitmiştim. Orada köylülerle hasbihal ederken köylülerin ilk sözleri ormandan şikâyet oldu. Ormandan ağaç verilmiyor, görüyorsunuz evlerimiz yıkılıyor, harap oluyor, bize kereste vermiyorlar diye şikâyette bulundular. Tesadüfen biz de köylülerle bir caminin önünde sundurmasında idik. Onlara hitaben bakınız dedim; şu çatıya. Ne kadar çok ağaçlar ve uzun kalaslar uzatılmış. Aralarında 30 santimetrelilik bir fassıla var. Dörtte biriyle bu cami daha mükemmel ve sağlam olabilirdi. Siz bir göreneğe uyarak ormanlarımızdan bol bol kereste getirip bu hale koymuşsunuz.

Binaenaleyh, bu köylerimizdeki çatı meselesi bir kerpiç meselesi iki, bir de hatıl meselesi vardır. Hatıl yapmazlar, zelzelede birden bire çöküverir. Hatıl meselesinin de halledilmesi lâzımdır.

Dr. SAİM ALİ DİLEMRE (Rize) — Efendim, bu kerpiç ve sıvadan yapılan binaların mukavemeti hakkında ben de azıcık mâlûmat satacağım. Ama, bu başka türlü. Bundan kaç sene evvel Krozini'nin bir kitabını tercüme ettim ve Tarih Kurumuna verdim. Bu kitapta Ur, Kadeş ve diğer Mezopotamya şehirlerinin kafes şeklinde örülmüş kamıştan yapılmış ve üzerleri çamurla sıvanmış binalarla yapıldığı görülür. Bunlar kaç senedir kalmıştır. Kitabın içinde resimleri var. Bunu ben bunların mukavemetlerini göstermek için, çamur ve çamurdan yapılan şeylerin mukavemetini göstermek için söylüyorum. Baltacıoğlu'nun dediği gibi, hakikaten bir kerpiç komisyonu kurulması yabana atılacak söz değil. Ve umumi bakışta asıl 40 bin köyü düşünmelidir. Bir kerpiç komisyonu lâzımdır. Paşa da anlattı; binbaşının evini. Bu ihmal edilemez. Bilseniz ki, biz burada konuşuruz, ondan sonra geçer gider.

SAİT AZMİ FEYZİOĞLU (Kayseri) — Muhterem arkadaşlar; ben kanunun kabul ettiği prensipleri veya ona müteferri esasların isabetli olup olmadığı üzerinde duracak değilim. Kanunun, Medeni Kanunun prensiplerini ihlâl eden hükümleri ihtiva ettiğini gördüm. Kanunun Medenimiz: Tapu sicili, kesinleşmiş malikeme hükmü olmadıkça tadil ve terkin edilemez, hükmünü ihtiva eder. Bu kanunda ise; belediyenin bir tezkeresiyle tapu sicilinin terkin edileceği hükmünü ihtiva etmektedir. Bendeniz ana kanununuz olan Medeni Kanun hükmü ile bu kanun hükmü arasındaki tezaatı telif edebilmek için eğer Yüksek Heyetiniz müsaade ederse kısa bir zamanda yine Meclise sunulmak üzere tasarrufların Adalet Komisyonuna verilmesini rica edeceğim.

BAŞKAN — Başka söz isteyen var mı?

MİTAT AYDIN (Aydın) — Sayın arkadaşlarım; takriben 25 sene evvel bu kürsüden kerpiçi müdafaa ettiğim zaman bir mühendis kerpiçi düşünebilir mi demişlerdi. Bugün arkadaşlarımızın kerpiç üzerindeki konuşmalarını duyunca cidden menmun oldum. Demek ki aklı selime doğru büyük bir merhale katetmişiz.

Sayın arkadaşların, her millet parasına göre iş yapar. Hepimiz sarayda oturmayı isteriz. Fakat paramız yoktur ki böyle bir bina yapabilm. Anadolu bugün o haldedir ki, temellerin kazısından çıkacak olan toprağın içine suyu koyar ve bundan yapacağı kerpiçle evini kurarsa kendini bahtiyar addeder. Vaziyet de bundan başka birşey değildir.

Kerpiç hakkında Almanlar geçen harbde memleketimizde etüd yaptıktan sonra muazzam kitaplar yazmışlardır ve büyük medeni Alman'ya da, kerpiçten evler vücuda getirmişlerdir. Arkadaşımızın prese kerpiç dediği bu binalarda kullanılan kerpiçlerdir.

Benim, kendi memleketim Aydın'da 300 senelik evim vardır. Sonra Amerika'lıların Aydın'da, bulunan Forbes Piyan Kumpanyasının yapmış olduğu birçok kerpiç meskenler, köşkler vardır, bahçe duvarları kerpiçtir, hulâsa hepsi kireçtedir, taştan ve çimentodan değildir, bu medeni millet Türk milletinin kullandığı malzemeyi kullanmıştır.

Yani kerpiçe doğru gitmemiz, gerileme değildir, su ve hava nasıl bir ihtiyaçsa evler de o

derecede halkımız için faydalı birşeydir. Fakat ben bunu söylemekle hiçbir zaman âbidelerimizi, tarihe bırakacağımız binaları ve sairiyi bunlarla yapalm demiyorum, onlar ayrı bir kıymettir, ben fakir halka bina yaparken kerpici de düşünelim diyorum. Bugün Aydın'da kerpici 3 odalı bir ev 1 400 - 1 500 liraya çıkmaktadır. Bu miktar parası olan bir vatandaş kerpikten mükemmel bir bina yapabiliyor.

Çimento meselesine gelince : Arkadaşlar; zaunediyorum, biz bugün çimentoya fazla yükleniyoruz. Halbuki kireç çok defa bunun yerine kaim olabilir. Size bir misal vereyim : Geçen harbde biz 230 kilometrelik demiryolu hattındaki köprüleri, tünelleri yerli kireçle yaptık. Hâlâ bugün 120 tonluk lokomotifler 100 kilometre süratle bu kireçle yapılmış köprüler üzerinden tüneller içinden mükemmelen geçmektedir. Biz bugün köy evlerini bile çimento ile yapmaya kalkıyoruz. Dence şehirde, köylerimizdeki evleri kireçle yapmamız kabildir. (Söve ve bağlar müstesna). Böyle mütemediyen çimento inşaatı gitmek doğru değildir, bunlar hem masraflı hem de bir çimento buhranı çıkarıyoruz. Çimento inşaatı lâzım olduğu yerlerde kullanılmalı. Ev yapanlar meselesine gelince bugün öyle vatandaşlar vardır ki ancak kirasını verecek ve oturabilecek vaziyettedir, yahut gelip geçicidir, bir sene falân oturup kalkıp gidecektir. Binaenaleyh bir adam beş on para bulup ev yaptırıp ve bu gibi parasız yahut geçici vatandaşlara kiraya verirse memlekete fenalık değil, iyilik yapmış olur. Şu halde bunlara da bu imkân vermek ve bu kanunun nimetlerinden mahrum etmemek yerinde olacaktır. Bu meselede İhsan Yalçın arkadaşımızın mütalâalarına iştirak ediyorum. Hulâsa; kerpici meselesi, hakikaten düşünülecek ve nazarı dikkate alınacak bir meseledir.

İHSAN OLGUN (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; memlekette meskenin ehemmiyeti üzerinde durmaya bilmem ki, hüsum var mı? Çünkü mesken hakikaten sıhhi, ahlâki, ailenin temelidir, mesken üzerinde ne kadar konuşulsa azdır.

Mesken, yuvanın ve cemiyetin olgunlaştığı bir yerdir. Bunun için her aileyi ucuz ve sıhhi bir meskene kavuşturmak Devletin ideali olmalıdır.

Arkadaşlar, bilhassa şirketler tarafından yapılan meskenlerdeki unsurların, inşaa maliyetine müessir faktörlerin üzerinde ehemmiyetle dur-

mak lâzımdır. Meselâ şirketleri belediyelerle, özel idarelerle Devlet sermayesi ile birleştirmek yoluna gidilmelidir.

Sonra arkadaşlar, mesken buhranını önleyebilmek için bir an evvel kat mülkiyeti üzerinde çalışılmalıdır. Kat mülkiyeti esas kabul edildiği takdirde mesken buhranını büyük şehirlerimizde daha kolay ve daha çabuk halletmiş olacaktır.

Bundan başka arkadaşlar, bizim bir Vakıf İdaresimiz vardır. Vakıf İdaresinin elinde, ancak vakıf paraları diye bir sermaye, bu idarenin elinde bombos arsalar vardır. Bu idare parasını gayrimenkule verip işleteceği yerde kendi kendine büyük şehirlerimizdeki boş arsalarından başlamak suretiyle mesken yapmak yoluna girmelidir.

Şimdiye kadar bu idare 29 apartman, 741 ev, 69 han, 312 dükkân yapmıştır. Bu suretle Vakıf İdaresi parasını kendi arsaları üzerinde mesken yaptırmak suretiyle çalıştırmalıdır.

Mesken mevzuunda arsa ve kredi mevzuu hayli ehemmiyetli yer tutmaktadır. Binaenaleyh bu arsa mevzuunu bu tasarı biraz halletmiş ise de sermaye mevzuunda kısır kalmıştır. Bilhassa bir yuva sahibi olmak istiyene uzun vâdeli, az faizli kredi temin edecek müesseseler kurulmalıdır. Bilhassa Belediyelerin mesken inşaatında kendilerine düşen rolü üzerlerine alarak hususi şirketlerin sermayeleri kendi sermayelerini birleştirmek suretiyle halka ucuz mesken yapmak yolunu tutmalıdır.

Arkadaşlar; herhangi bir meskende arsanın hissesi % 20, malzemenin hissesi % 40, işçinin hissesi de yine % 40'dır. Bu miktarları mümkün olduğu kadar indirmek çaresine başvurulmalıdır. Bunun için de, mesken dâvasında kredi mevzuunu halledilebilmek için Devlet sermayesi, belediye sermayesi, bankanın hususi sermayedarları, emniyet sandığının uzun vâdeli yapacağı ikrazlar, bankanın çıkaracağı obligasyonlar, tekaüt sandığının tahsis edeceği paralar, sigorta şirketlerinin tahsis edecekleri paralar, faiz miktarları % 1 - 3 kadar indirilmek ve uzun vâde ile mesken yaptıracak olanlara mahsus olmak üzere ucuz krediler temin edilmelidir. İcabederse, başka memleketlerde olduğu gibi Devlet bu işte biraz fedakârlık yaparak bir fon ayırması ve bütçesinden yardım etmek suretiyle mes-

ken inşaatını teşvik etmelidir. Bugün çimento tonu 40 - 60, tuğlanın bin adedi 23 lira, kiremidin bir tanesi 20 kuruş, 200 liraya metre mikâbı kereste mal olduğuna ve demirin tonu 600 lira bulunduğuna göre memleketinde inşaat teşvik edilemez. Bunları ucuzlatmanın imkân ve çareleri araştırılmalıdır.

Sonra malzeme: Bu da istandardize edilerek kapı, pencere, merdiven ve sair bir tip halinde çıkarılmak ve ucuzla maletmek lâzımdır. Gümrük Resmî ve Muamele Vergisi de kalkmalıdır. Sümerbankın fabrikalarında çimento demir ve çelik müesseseleri de buna göre çalışmalı ve inşaat maliyetleri de ona göre tahfif edilmelidir.

Ucuz nakliyat meselesi ile havağazı, elektrik, yol, kanal, kanalizasyon işleri de belediyeler tarafından yaptırılmalıdır.

Arkadaşlar, bu meyanda vergi muafiyetini de gözönünde tutmak lâzımgelir. Medeni memleketlerden meskenler için 30 seneye kadar muafiyet kabul edilmiştir. Binaenaleyh meskeni teşvik için bu muafiyet müddeti bizde de uzatılmalıdır. Vatandaş meskene kavuşturma çaresi neye mütevkıfısa Devletçe ele alınmalı ve bunun için ayrıca hususi bir program tanzim edilmelidir. Bunun için de Maliye, İçişleri ve Çalışma Bakanlıkları gibi bakanlıklardan mütesekkil bir koordinasyon heyeti kurulmalı ve bu mevzu tetkik edilmelidir. Memleketin dört bucağında kullanılacak inşaat malzemesi üzerinde, enstitüler, lâburatuarlar kurularak, hangi çeşit malzeme kullanılacağı mevzuunu incelemeli ve bunlar üzerinde çalışılmalıdır ve bu suretle ortaya fennî, ilmi ve teknik esaslar konulmalıdır. Mesken mevzuu çok mühim bir konudur. Bu mevzu üzerinde âcizane işaret ettiğim noktaların da Hükümetçe nazarı dikkate alınmasını rica ederim.

BAYINDIRLIK BAKANI NİHAT ERİM (Kocaeli) — Efendim; söz alan değerli arkadaşlarımı mesken konusunun ehemmiyetini, türlü bakımlardan, Yüksek Heyetiniz huzurunda bir kere daha belirttiler. Bendeniz hemen şu noktayı belirtmek isterim ki; Hükümet bu tasarımı mesken meselesini nihai olarak kökünden halletmek iddiasıyla huzurunuzla sevk etmiş değildir. Hükümet, bu çok etraflı tetkiklere ihtiyacı olan dâvayı, şimdi tezelden çözümlmesine yardım edecek mesken sıkıntısını, mümkün mertebeye tahfif

edecek tedbirleri tesbit etmiş ve kanunî bir hükmü olarak hemen sevkinde fayda gördüğü için, Büyük Meclise takdim etmiştir. Bu tasarı kabul olduğunda takdirde, Bayındırlık Bakanlığınca yapılan hesaplara göre, bu tasarı ile temin edilen kolaylıklar meskenin maliyet fiyatlarında % 20 raddesinde bir azalma temin edecektir.

Bugünkü şartlar içinde, takdir buyurursunuz ki, bu % 20 nispeti ihmal edilecek bir nispet değildir. Hele hiçbir faydası yoktur demeye imkân bırakacak bir nispet de hiç değildir.

Sayın arkadaşlarımız; Hulfisi Oral, Sadi İrmak, Baltacıoğlu, General Tınaz, Dilemre ve Mitat Aydın, İhsan Olgun arkadaşlarımız kerpiç mevzuuna, köylerdeki mesken ihtiyacına lâıyk olduğu önemle dikkatlerinizi çektiler. Fakat Hükümet de bu meselenin ehemmiyetini kavramış, bu kanunu sevk ederken köy meselesini ayırmıştır. Filhakika diğer arkadaşlarımızın da işaret ettiği gibi, köyde mesken meselesinin halli kerpiç evsafını tâıim ve tesbitine vabeste bulunmaktadır. Bu iş için de İstanbul'da Teknik Üniversiteye lâımgelen direktifler verilmiştir, bu Üniversitede kerpiç mevzuu tetkik edilmektedir, icabeden rapor alındıktan sonra köyde mesken meselesinin hallinde kerpiçin bütün şümülüyle nazarı itibara alınacağını ve nüfusumuzun büyük kütlesini teşkil eden köylünün mesken dâvasının hallinde aynı bir tasarı ile huzurunuzla gelineceğini arz etmek isterim.

Kanun maddelerine bir göz atıldığı zaman görülür ki, bu kanunla sağlanmış olan kolaylıklar pek de ihmal edilecek gibi değildir. Ezcümle Devletin ve Özel İdarelerin elinde bulunan arsaların mesken inşasına vergi kıymetleri üzerinden tahsisi, ithal edilecek keresteden Muamele Vergisi alınmaması, evvelce yapılan % 55 nispetindeki gümrük zamlarından vaz geçilmesi ve Emlâk, Kredi Bankası tarafından % 5 faizle kredi temin edilmesi ve bu kredinin % 5 faize tâıbi tutulması ve bu faizden başka hiçbir nam ile bir masrafın alınmamasıdır.

Nakil hususunda temin edilecek ucuzluklar bugün için, şehir ve kasabalarda oturanlara sağlanacaktır. Köylerde oturan nüfusumuz, umumi nüfusun beşte dördüne balığ olduğu düşünülecek olursa, ne kadar geniş bir kitleyi alâkadar eden bir kanun tasarısı karşısında bulunduğumuz açıkça tebellür eder.

Arkadaşlarımızın diğer hususlardaki mütalâ-

alarını ehemmiyetle kaydettim. Mesken sıkıntısının giderilmesi yolunda, Hükümetin takip etmekte olduğu ve takip edeceği araştırmalarda bu kıymetli mütalâalardan elbette faydalanacağız.

Yalnız Erzincan şehri hususunda Bahçet Kemal Çağlar arkadaşımı tatmin etmek için şunu söyleyeyim ki; Erzincan şehrinin mesken meselesini halledecek olan kanun tasarısı hazırlanmış ve B. M. Meclisine sunulmak üzeredir.

Feyzioğlu arkadaşımı, tescil meselesinde umumî hükümlere aykırılık gördüklerini beyan buyurdular. Bu maddenin formülü Adalet Bakanlığı mütalabassızları tarafından hazırlanmıştır. İskân Kanunu, Toprak Kanunu gibi diğer bazı kanunlarla da böylece verilmiş salâhiyetler vardır.

Binaenaleyh bu kanunla iltisat edilmiş bir usul değildir.

BASKAN -- Galib Pekel.

GALİB PEKEL (Tokad) — Muhterem arkadaşlar, önümüzdeki tasarı ile ev yapmak isteyenler hakkında hayli kolaylıklar sağlanmıştır.

Birisi, kasaba ve şehirlerde neuz arsa temini.

Diğer birisi, inşaat malzemesinin trenlerde neuz tarife ile nakli.

Üçüncü biri de, dışardan getirilecek kerestelerde 7 Eylül kararlarından evvelki kararların tatbiki ve Muamele Vergisi alınmamasıdır.

Bunlar oldukça mühim şeylerdir. Yalnız, benim birşey dikkat nazarımla elbetti, onu komisyondan öğrenmek istiyorum.

Hükümetin getirdiği 12 nci maddede, ki, Komisyon bunu 13 nci madde olarak kabul etmiştir. Hükümetin getirdiği maddede, ev yapacaklara bankadan verilecek paranın % 65 üzerinden olması ve % 5 faiz verilmesi şeklindedir. Halbuki komisyonun hazırladığı maddede bu, sadece kooperatiflere hasredilmiştir. Neden, doğrudan doğruya kendi evini yapmaya kalkan vatandaşları bundan mahrum edelim? Bunun sebebi nedir? Lütfen bunu izah buyururlarsa memnun olacağım.

BASKAN — Komisyon Sözcüsü, komisyondan birşey soruyorlar, cevap verecek misiniz?

GEÇİCİ KO. SÖZCÜSÜ YAKUP KALGAY (Samsun) — Komisyonun 13 nci maddesinde «Aynı şehir ve kasabada kendine veya eşine ait meskeni olmayanlarla», yani buraya «la» ilâve

edilmiştir. Sehvi tertip vardır, «la» çıkmamıştır, fakat tashih edilmiştir.

GALİP PEKEL (Tokad) — Tashih edilmişse mesele yoktur.

YAKUP KALGAY (Devanla) — Tashih edilmiştir. İzafe edilerek kooperatiflere de teşmil edilmiştir.

BASKAN — Başka söz isteyen yoktur. Bir önerge var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan tasarımla hukukî prensipleri yönünden kısa bir zaman içinde inceleyip Kamutaya arzı için Adalet Komisyonuna verilmesini arz ve teklif ederiz.

Adalet Komisyonu namına

Kayseri Milletvekili Ankara Milletvekili
Sait Azmi Feyzioğlu Emin Halim Ergüv

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ YAKUP

KALGAY (Samsun) — Efendim; arkadaşımız Sait Azmi tasarımla Adalet Komisyonuna gitmesini istiyor, buna lüzum yoktur. Biraz önce Bayındırlık Bakanımın da pek güzel açıkladığı gibi mevzu sadedir. Eğer maddeler okunduğu sırada heyeti umumiyenin tasvibine iktiran eden bir hüküm olursa bunu bir madde halinde tasarıya burada eklemek mümkündür. Esasen tasarımla ivedilikle müzakeresi teklif edilmiştir, inşaat mevsimi de geçmek üzeredir ve bu kanun vatandaşlar sabırsızlıkla bekliyorlar, bu bakımdan burada görüşülmesi ve icabediyorsa, bir tadil yapılması heyeti umumiyeye lüzum görülürse maddeler görüşülürken burada yapılabilir.

HÜSEYİN ULUSOY (Niğde) — Komisyon sözcüsünden bir sual rica edeceğim.

Bundan evvel çıkan Ankara Belediyesini ilgilendiren kanunla, bu kanun arasındaki münasebetleri komisyon tetkik etmiş midir?

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA YAKUP KALGAY (Samsun) — Bu münasebetleri tetkik etmeye vakit bulunmamıştır efendim. Çünkü kanunun Yüksek Heyetinizde müzakeresi yapılırken Geçici Komisyonumuz da aynı zamanda yurtda çalışıyordu.

HÜSEYİN ULUSOY (Niğde) — Bu suali sormaktan maksadım; iki kanun arasında birbirini nakzeden hükümler vardır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ YAKUP KALGAY (Samsun) — Efendim; Bayındırlık

Bakanın da izah ettikleri veçhile zaten bu kanunun hazırlanma gelışı büyük bir ihtiyacı karşılamak içindir. Teknik Üniversitede, şurada, burada daha şümüllü hazırlıklar arifesindedir. Bunlar da bitirdikten sonra meclis toplantısında bir kanunla karşılaşılabileceğine şüphe yoktur.

EMİN HALİM ERGUN (Ankara) — Efendim; görüşülmekte olan tasarrın önemi, acele durumu malumdur. Aneak Yüksek Meclisten çıkan, bütün kanunlar hukuk esaslarına uygun kaideleri ihtiva etmesi ve evvelce kabul buyduğunuz kanunlara teauruz eden hükümler taşınması lâzımgelir. Bu itibarla biz Adalet Komisyonu adına bu tasarrın hukuk prensipleri yönünden, çok kısa bir zamanda bir inceleme-ye tâbi tutulmasında fayda gördük. Bu, zannedirim lâzım ve durumu da aşikârdır. Demin Sait Azmi Feyzioğlu arkadaşımız, bunun mucip sebeplerini söylemişlerdir. Binaenaleyh diğer kanunlarla teauruz vaziyetlerini tetkik etmek üzere kısa bir zaman için, bir haftalık bir müddet için bunun tetkikine imkân verilmesini istirham ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir. (Burada da tetkik edilir sesleri).

ALİ RIZA ESEN (Siird) — Arkadaşlar, bu tasarı bir geçici komisyonda görüşülmüş ve bu komisyonda Adalet Komisyonundan da arkadaşlar vardır. Bunlar noktai nazarlarını orada beyan etmişlerdir. Zaten bunu Geçici Komisyona vermekten maksat, işi uzatmamaktır. Bu itibarla reye konmasını rica ediyorum.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI REŞİD ÖZSOY (Kayseri) — Arkadaşım Adalet Komisyonundan Geçici Komisyona üye seçilmiş, gönderilmiş olduğundan bahsettiler. Halbuki Ada-

let Komisyonundan bu komisyona iştirak etmiş arkadaş yoktur. Bu demek değildir ki, Geçici Komisyona iştirak eden arkadaşlar hukuki ve esas bakımdan bu tasarıyı tetkik etmemişlerdir, noksan göndermişlerdir. Komisyonun böyle bir iddiası yoktur. Tasarıda görülen bir iki maddenin, Sait Azmi Feyzioğlu arkadaşımız tarafından izah edildiği gibi Medeni Kanuna ve ana hükümlere aykırılığı görülmüştür. Bu bakımdan komisyon namına tasarıyı istemişlerdir. Takdir Yüksek Heyetindir.

[Sait Azmi Feyzioğlu (Kayseri) ve Emin Halim Ergun (Ankara) ın önergesi tekrar okundu.]

BAŞKAN — Kısa müddetle Adalet Komisyonuna verilmesini isteyen önergeyi okuduk, oyunza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler ... Anlaşılmadı.

Adalet Komisyonuna gitmesini isteyenler ayağa kalksınlar... Adalet Komisyonuna gitmesini istemiyenler ayağa kalksınlar... Adalet Komisyonuna gitmesi kabul edilmiştir. Tasarı Adalet Komisyonuna verilecektir.

Açık oyun sonneunu arz ediyorum;

Ankara Belediyesine, arsa ve arazisinden belli bir kısmını mesken yapacaklara 2490 sayılı Kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesi hakkındaki kanuna (296) oy verilmiştir. Hepisi kabuldür. Binaenaleyh kanun (296) oyla kabul edilmiştir.

Gündemde görüşülecek başka bir madde kalmamıştır, 16 Haziran 1948 Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati: 16.50

Ankara Belediyesine arsa ve arazisinden belli bir kısmının mesken yapacaklara 2490 sayılı Kanun hükmüne bağlı olmaksızın ve muayyen şartlarla tahsis ve temlik yetkisi verilmesine dair olan kanuna ikinci defa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Oye sayısı : 465
Oy verenler : 296
Kabul edenler : 296
Oya katılmayanlar : 156
Reddedenler :
Çekinmeyenler :
Açık Milletvekillikleri : 13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Mehmet Aşkar
Hasan Dinçer
Şahin Lâçin
Kemal Özçoban
Dr. Cemal Tunca
Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Halid Bayrak
AMASYA

Ahmet Eymir
Zeki Tarhan
Ali Kemal Yiğitoğlu

ANKARA

Naki Cevad Akkerman
Mebrure Aksoley
İbrahim Rauf Ayaşlı
Hıfzı Oğuz Bekata
Avni Refik Bekman
Raşit Börekçi
Arit Çubukcu
Emin Halim Ergun
Muammer Eriş
İhsan Ezgü
Cevdet Gölet
Fakihe Öymen
Gl. Naci Tınaz

ANTALYA

Numan Aksoy
Niyazi Aksu
Dr. Galip Kahraman
Rasih Kaplan
Mustafa Korkut
Tayfur Sökmen

AYDIN

Neşet Akkor
Gl. Refet Alpman
Mitat Aydın
Emin Bilgen
Nuri Göktepe

BALIKESİR

Abdi Ağabeyoğlu
Muzaffer Akpınar
Esat Altan
Fuat Bilal
Osman Niyazi Bureu
Orgl. İzzeddin Çahşlar
Hacim Çarıklı
Emnüttin Çeliköz
Hilmi Şeremetli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı

BİLEÇİK

Reşit Bozüyük
Dr. Muhlis Suner

BİTLİS

Muhtar Ertan

BOLU

Husan Cemil Çambel
Lâli Gören
Cemil Özçağlar
Celâl Sait Siren
İhsan Yalçın

BURDUR

Ahmet Ali Çınar

BURSA

Sadık Tahsin Arsal
Zehra Budunç
Fahri Bük
Aziz Duru

Ahmed Münir Erhan
Cemil Öz

Dr. M. Talât Simer

ÇANAKKALE

Hüseyin Bingül
Ali Rıza Kırsever
Nurettin Ünen

ÇANKIRI

Dr. Akif Arkan
Rifat Dolunay
Gl. Zeki Soydemir

ÇORUH

Ali Çoruh
Ali Rıza Erem
Atif Tüzün

ÇORUM

Edip Alpars
Naim Atalay
Dr. Mustafa Cantekin
Hasene Ilgaz
Suheyp Karafakıoğlu
Nedret Yücer

DENİZLİ

Cemil Çalgüner
Abidin Ege
Naili Küçüka
Hulusi Oral
Kemal Cemal Öncel
Dr. Behçet Uz

DİYARBAKIR

Fazıl Ahmed Aykaç
Vedat Dieleli
Cavit Ekin
İhsan Hâmid Tigröl
Şeref Uluğ

EDİRNE

Mehmet E. Ağaogulları
Dr. Bahattin Öğütmen
Mehmet Öktem
ELAZIG
Fuad Ağralı
Mustafa Arpacı
Dr. İbrahim Tali Öngören

ERZİNCAN

Ziya Ağca
Behçet Kemal Çağlar
Abdülhak Fırat
Sabit Sağiroğlu

ERZURUM

Eyyüp Sabri Akgöl
Salim Altuğ
Nafiz Dumlak
Münir Hüseyin Göle
Gl. Vehbi Kocagüney
Şükrü Koçak

ESKİŞEHİR

İsmail Hakkı Çevik
Hasan Polatkan
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ömer Asım Aksoy
Cemil Alevli
Gl. Agir Atlı
Cemil Said Barlas
Dr. Muzaffer Canbolat
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek

GİRESUN

Kâzım Okay

İsmail Sabuncu
Ahmed Ulus
Dr. Galip K. Zaimoğlu

GÜMÜŞANE

Hasan Fehmi Ataç
Şevket Erdoğan
Şükrü Sökmenşier
Tahsin Tüzün
Ahmet Kemal Varınca

HATAY

Abdullah Cilli
Gl. Eyup Durukan
Hasan Mursaloğlu
Suphi Bedir Uluç

İÇEL

Haydar Aslan
İSPARTA

Rifat Güllü
Sait Köksal
Şevki Yalvaç

İSTANBUL

Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulusi Demirelli
Dr. Mim Kemal Öke
Senihi Yürüten

İZMİR

Münir Birsal
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Lâtife Bekir Çeyrekbaşı
Esat Çınar
Rahmi Köken
Ekrem Oran
Şükrü Soracıoğlu

KARS

Mehmet Bahadır
Aziz Samih İltar
Şerafettin Karacan
Dr. Esad Oktay
Zihni Orhon

KASTAMONU

Muzaffer Akalm
Gl. Abdullah Alptogan
Hamdi Çelen
Fethi Mağara

KAYSERİ

Gl. Salih Avgın
Sait Azmi Feyzioğlu
Faik Selar
Hayrullah Ürkün

KIRKLARELİ

Zühtü Akın
Korgl. Kemal Doğan
Nafi Atuf Kansu
Şevket Ödül
Dr. Fuad Umay

KIRŞEHİR

İsmail Hakkı Baltacıoğlu
Nihat Erdem
Sahir Kurutluoğlu
Şevket Torgut

KOCAELİ

Ahmet Faik Abasıyanık
İsmail Rüştü Aksal
Cenap Aksu
Fuad Balkan
Dr. Fazıl Ş. Bürge
Nihat Erim
Amiral Şükür Okan

KONYA

Dr. Hulusi Alataş
Mitat Şakir Altan
Muhsin Adil Binal
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Sedad Çumralı
Dr. Muhsin Faik Dün-
dar

Rasim Erel
Şevki Ergun
Fatin Gökmen
Dr. Sadi Irmak
Hulki Karagülle
Naim Hazim Onat
Dr. Aziz Perkün
Tevfik Fikret Sılay
Ali Rıza Türel
Halis Ulusan

KÜTAHYA

Halil Benli
Ahmet Bozbay
Hakkı Gedik
Orgl. Asım Gündüz
Memduh İspartalığı
Adnan Menderes
Ömer Özdek
İhsan Şerif Özgen
Ahmet Tahtakılıç

MALATYA

A. Ulvi Beydağı
Atıf Esenbel

Mehmet Sadık Eti
Dr. Hikmet Fırat
Mustafa Naim Kara-
köylü
Dr. Cafer Özelçi
Osman Taner
Abdülkadir Taşangil
Şefik Tugay
Mahmud Nedim Zabel

MANİSA

Korgl. Ali Rıza Artun-
Kâmil Coşkunoğlu
kal
Şevket Raşit Hatipoğlu
Faik Kurdoğlu
Dr. Memduh Necdet
Otaman
Yaşar Özey
Feyzullah Uslu

MARAS

Dr. Kâmil İdil
Hasan Reşid Tankut
Abdullah Yaycıoğlu
MARDİN
Gl. Seyfi Düzgören
Abdülkadir Kalav
Gl. Kiazım Sevüktekin

MUĞLA

Abidin Çakır
Asım Gürsu
Nuri Özsan
Dr. Mitat Sakaroğlu

MUŞ

Bari Dedeoğlu
Halid Onaran

NİĞDE

Ferit Ecer
Rifat Gürsoy
Vehbi Sarıdal
İbrahim Refik Soyer
Şükrü Süer
Hüseyin Ulusoy

ORDU

Dr. Vehbi Demir
Amiral Hulusi Gökda-
lay
Dr. Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Hamdi Yalman

RİZE

Tahsin Bekir Balta
Dr. Saim Ali Dilemre
Dr. Fahri Kurtuluş
Ali Zirh

SAMSUN

Cemil Bilsel
Hüseyin Berk
Hüsni Çakır
Naşit Fırat
Rıza İştan
Yakup Kalgay
Ömer Karataş
Dr. Sadı Konuk
Muın Köprülü
Mehmed Ali Yörtüker

SEYHAN

Kemal Çelik
Dr. Makbule Dıblan
Kasım Gülek
Dr. Kemal Satır
Sinan Tekelioğlu
Hilmi Uran
Ahmet Remzi Yüreğir

SİİRT

Ali Rıza Esen
Lâtifi Yavuz

SİNOB

Cevdet Kerim İncedayı
Enver Kök

SİVAS

Mitat Şükrü Bleda
Nazif Ergin
Şemsaddin Günaltay
Hikmet İpek
Kâmil Kitapeç
Muttalip Öker
Gl. Fikri Tuncel
İsmail Mehmed Uğur
Abidin Yurdakul

TEKİRDAĞ

Emin Ataç
Ziya Ersin Cezaroğlu
Ekrem Pekel
Cemil Uybadın

TOKAD

Feyzi Eken
Recai Güreli
Cemal Kovalı
Galib Pekel

TRABZON

Daniş Eyiboğlu
Temel Gökşel
Ali Rıza Işıl
Naif Karadeniz
Zekiye Molaçoğlu

Hasan Saka
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu
Muammer Yarımbyık
TUNCELİ
Neomeddin Sahir Silan

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
Vasfi Gerger ()
Razi Soyer
Esat Tekeli
Suut Kemal Yetkin

YOZGAD

Celâl Arat
Kâmil Erbek
ZONGULDAK
Şinasi Devrin
Emin Erşişirgil
Nuri Tarhan

*[Oya katılmayanlar]***AFYON KARAHİSAR**

(H. Sadık Aldoğan
Hazim Bozca

AĞRI

Müştak Aktan
Ahmet Alpaslan (I.)

AMASYA

Esad Uras

ANKARA

Falih Rifki Atay (I.)
İsmet İnönü (Cumhur-
başkanı)

Mümtaz Ökmen

ANTALYA

Nurullah Esat Sumer
(I.)

AYDIN

Dr. Mazhar Germen

BALIKESİR

Süreyya Örgüçevren
Gl. Kâzım Özalp

Fahrettin Tiritoğlu

BİLECİK

Memduh Şevket Esenal

BİNGÖL

Tahsin Banguoğlu
(Bakan)

Peridun Fikri Düşünsel
(Baş. V.)

BİTLİS

Arif Özdemir (I.)

BOLU

Hasan Sükrü Adal

BURDUR

Orgl. Fahrettin Altay
(I.)

Dr. M. Şerif Korkut
(I.)

BURSA

Ataf Akgüç

Mustafa Fehmi Gerçeker
(I.)

Abdürrahman Konuk
Muhittin Baha Pars

Faik Yılmazipek

ÇANAKKALE

Niyazi Çitakoğlu

Behçet Gökçen

İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

M. Abdülhalik Renda
(I.)

Ahmet İhsan Zeynel-
oğlu

ÇORUH

Dr. Cemal Kazancıoğlu
Asım Us

ÇORUM

Münir Çağıl

İsmet Eker (I.)

DENİZLİ

Reşad Aydın

Dr. Hamdi Berkman

(I.)

DIYARBAKIR

Feyzi Kalfagil

Osman Ocak (I.)

EDİRNE

Fethi Erimçay

Mahmut N. Gündüzalp

ELAZIĞ

Fahri Karakaya (I.)

Hasan Kışioğlu (I.)

ERZURUM

Mesut Çankaya

Raif Dinç (I.)

Cevat Dursunoğlu

ESKİŞEHİR

Ahmet Oğuz

Abidin Potuoğlu

Emin Sazak

GİRESUN

Celâl Esad Arseven

Eşref Dizdar (I.)

Fikret Yüzath

GÜMÜŞANE

Edip Tör (I.)

HAKKÂRİ

Selim Seven (I.)

HATAY

Abdülhamit Türkmen

Rasim Yurdman

İÇEL

Halil Atalay

Saim Ergenekon

Salih İnankur

Refik Koraltan

Dr. Aziz Köksal (I.)

Dr. Celâl Ramazanoğlu

İSPARTA

Kâzım Aydar

Kemal Turan

İSTANBUL

Salamon Adato

Dr. Adnan Adıvar

Enis Akaygen

Ali Rıza Arı

Cihad Baban

Celâl Bayar

Gl. Refet Bele (I.)

Mareşal Fevzi Çakmak

Dr. Nikola Fakaçelli

Mekki Hikmet Gelen-
baş

Osman Nuri Köni

Fuad Köprülü

Dr. Akil Muhtar Özden
(I.)

Recep Peker (I.)

Ahmet Kemal Silivri

H. Suphi Tanrıöver
(I.)

Orgl. Cemil Cahit Toy-
demir

Hüseyin Cahit Yalçın
İZMİR

Şevket Adalan (Bakan)

Benal N. Arıman (I.)

Sedat Dikmen

Sami Güleüoğlu (I.)

Atif İnan

Sait Odyak

Haydar Rüstü Ökten

Dr. Kâmrân Örs

Hasan Ali Yücel (I.)

KARS

Akif Eyidoğan

Abdurrâhman Sürmen

Tezer Taşkıran

Hüsamettin Tuğaç

KASTAMONU

Tahsin Coşkan

Dr. Fahri Ecevit

Ziya Orbay (I.)

Baki Tümtürk

KAYSERİ

Fikri Apaydın

Kâmil Gündeğ

Reşid Özsoy

Ömer Taşcıoğlu

Reşit Turgut

KOCAELİ

Ali Dikmen

Sedad Pek

İbrahim Süreyya Yiğit

KÜTAHYA

Dr. Ahmet İhsan Gür-
soy

MANİSA

Yunus M. Alakant (I.)

Rudvan Nafiz Bolgüer

(İ.)

İsmail Erten (İ.)

İlhami Öztarhan

MARASDr. Kemali Bayizit
(Bakan)

Rıza Çuhadar

Emin Soysal

MARDİN

İrfan Ferid Alpaya

Rıza Erten (İ.)

Dr. Aziz Uras

MUĞLA

Necati İrdem

NİĞDE

Halid Mengi

ORDU

Mehmet Furtun

Yusuf Ziya Ortay

RİZE

Hasan Cevid Belül (İ.)

Fuad Sirmen (Bakan)

SEYHAN

Kasım Ener

Cavid Oral (Bakan)

Ali Münif Yegena

SİİRT

Btem İzzet Benice

Sabri Çeliktug

SİNOB

Lütfi Aksoy

Suphi Batur

Yusuf Kemal Tengirşenk

(İ.)

SİVASNecmettin Sadak (Ba-
kan)Reşat Şemseddin Siner
(İ.)

Şakir Uma

TEKİRDAĞ

Fayık Öztrak

TOKAD

Mustafa Lâtifoglu (İ.)

Nazım Poroy

Refik Ahmet Sevengil

TRABZONFaik Ahmed Barutcu
(Bakan)

Sırrı Day

Hamdi Orhon

Ali Sarıalloğlu

TUNCELI

Mahmut Tan

VAN

İbrahim Arvas (İ.)

Muzaffer Koçak

Rüştü Oktar

YOZGAD

Ziya Arkant (İ.)

Dr. Kemal C. Berksoy

Sırrı İçöz

İhsan Olgun

ZONGULDAK

İsmail Ergener

Ahmet Gürel

Ali Rıza İncecalenderoğlu

Sabri Koçer

Naim Kromer

Orhan Seyfi Orhon

[Açık Milletvekillikleri]

Ankara	1	Erzurum	1	Malatya	1	Yozgad	1
Aydın	1	Giresun	1	Mardin	1		—
Bolu	1	İstanbul	1	Ordu	1		13
Erzincan	1	Kastamonu	1	Tokad	1		

Demiryollar ve limanlar yapımı için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/316)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1027, 6/1078

1. IV. 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29. III. 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan, Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gerekçe

Trabzon limanının inşasına muktazi kanuni yetki alınmadan evvel bu limanın ne miktar bir para ile vücuda getirilebileceği hakkında mahallinde yaptırılan iptidai keşfe dayanılarak avanprojesi hazırlanmış ve bu tahmini etüdle hâsıl olan kanaate göre inşa gideri tâyin olunarak mezkûr limanın inşa gideri hakkında 4643 sayılı Kanun bu tahmini kanaate göre tanzim olunmuştu. Kanunun neşrinden sonra adı geçen limanda işe başlanarak bugüne kadar vücuda getirilen inşaatın ve liman mahallinde deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistik ve grafiklerin verdiği kanaatlerle geri kalan inşaatın ne miktar bir para ile bitirilebileceğinin hakikata çok daha yakın rakamla ifadesine artık imkân hâsıl olmuştur.

Öteyandan İkinci Dünya Harbi ve sonrası iktisadi olaylarının tesiriyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında bütün malzeme ve işçilik fiyat ve rayiçlerinde devamlı bir yükselmé olmuş ve bu yüzden adı geçen liman inşaatında kullanılmak üzere yurt dışından satın alınması gereken yüksek kabiliyetli birçok ağır şantiye makina ve tesisleri ile diğer işletme tesislerinin ve yurt içinden sağlanan her cins malzeme ve eşya fiyatları ile gümrük vergi ve resimlerinin ve ücretlerin artmış olmasından da bu liman inşaatının evvelce tahmin olunup kanunen tesbit edilen inşaat bedeliyle vücuda getirilmesine imkân kalmamıştır.

Trabzon limanının inşaatında İkinci Dünya Harbinin sebep olduğu büyük tereffüfler ve çeşitli diğer birçok iktisadi olayların ve liman yerlerindeki deniz ve hava şartlarının tutulan istatistik ve grafikleri ve bugüne kadar yapılan inşaatın tesbit olunan maliyetleri esas alınarak bu limanın realitelere uyur bir şekilde yeniden hesaplanan inşaat bedelinin çoğaltılması gerekmiş ve bu sebeple bağlı olarak sunulan kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas : No. : 1/316

Karar No. : 3

28 . IV . 1948

Yüksek Başkanlığa

2 . VIII . 1944 tarih ve 4643 sayılı Kanunla; Trabzon Limanı inşaatı için 10 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmek üzere verilen yetkinin 20 milyon liraya çıkarılması için adı geçen Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanıp Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan tasarı Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuzda; Bayındırlık Bakanı ve Bakanlık yetkili elemanları huzuriyle bu tasarıyı tetkik konusu yapmıştır.

Hükümet gerekçesinde, 2 . VIII . 1944 tarih ve 4643 sayılı Kanunla verilen 10 milyon liranın 20 milyon liraya çıkarılmasının mucip sebepleri incelenmiş ve Bakanlık tarafından bu hususta verilen tamamlayıcı izahat dinlenmiştir.

Trabzon Limanının her bakımdan lüzumu ve ehemmiyeti gözönünde tutularak biran evvel bitirilmesinde Komisyonumuzca mutlak fayda mülâhaza edilmiştir. Yapılan bu açıklamalardan, istenilen munzam ödenekle ve bugünkü rayiçlere göre bu işin bitirilmesi mümkün olabileceği anlaşıldığından yukarıda adı geçen Kanunla Hükümete verilen 10 milyon lirahık yüklenmelere girişme yetkisinin 20 milyon liraya çıkarılması hususundaki tasarımların kabulüne Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Komisyonu

Başkanı	Sözeü	Kâtip
Trabzon	Ankara	Konya
S. Day	R. Börekeçi	R. Erel
Antalya	Burdur	Eskisehir
N. Aksu	A. A. Çınar	K. Zeytinoglu
İsparta	Kars	Kocaeli
K. Aydar	M. Bahadır	A. F. Abasıyanık
Kütahya	Maras	Samsun
H. Benli	H. R. Tankut	Y. Kalkay

Tunceli
M. Tan

Urfa
R. Soyler

Muhalefetim:

A) Müzakere usule uygun olmamıştır. Şöyle ki:

1. — Tasarımın heyeti umumiyesiyle maddeleri karışık müzakere edilmiş ve maddeye geçilmesi hakkında sarih bir şekilde mütalâa alınmamıştır.

2. — Müzakere sırasında bazı arkadaşlarca bir taraftan evvelki tahsisatın sarf şekli ve eibetleri ve işin diğer durumları hakkında bir bilânço verilmesi teklif edilirken diğer taraftan müzakere konusu ile ilgisi olmayan hususi temennilerin ileri sürülmesi ve bu arada tasarı ile ilgili olanların müdahale eder mahiyette hareketleri. İşin ciddiyetini gidermiş ve bu hal gerek yapılan ve yapılacak olan işlerin durumunu ve gerek bundan hâsıl olacak neticeye göre istenilen müddet ve tahsisatın lüzum ve ademi lüzumunu veyahutta miktarının tesbitini lâykiyle mümkün kılmamıştır.

3. — Müzakere esnasında verdiğim takrir gerek tasarımların tümünün müzakeresi sırasında olsun, gerek birinci maddenin müzakeresi sırasında kabul edilsin her iki şekilde de madde madde müzakere edilmesi lâzımgelirken ve keyfiyeti izah etmeme müsaade edilmiş iken sonradan bu takririn bütün maddelerinin, tasarımların tümünün müzakeresi sırasında verilmemiş olduğu mütalâasiyle reye konularak reddedilmesi itminan ile karara varılmasına imkân bırakmamıştır.

B) Takririmdeki maddeler ister tasarımların tümünün müzakeresi sırasında verilmiş olsun, isterse birinci maddenin müzakeresi sırasında verildiği kabul buyurulsun madde, madde müzakere edilmiş olsaydı yapılan işler

ve tahsisat durumu ve mukavele müddeti ve yapılacak işler ve sair teferruatı hakkında tam bir kanaat elde edilerek ona göre bir karara varılması temin edilmiş olurdu. Halbuki; bu yapılmamış ve birçok ehemmiyetli nok-

ta lar kararlık kalmıştır.

Niğde Milletvekili
İbrahim Refik Soyer

Not:

(Bütçe Komisyonunda ayrıca izahat ve-
receğim.)

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/316

Karar No. 79

31 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Demiryollar ve Limanlar inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 1.IV.1948 tarihli ve 6/1078 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle birlikte Komisyonumuza verilmiş olmakla Bayındırlık Bakanı Kasım Gülek ve Maliye Bakanlığı adına Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır oldukları halde incelenip görüldü.

Tasarı, 4643 sayılı Kanunla Trabzon limanının inşası için sarfına izin verilmiş olan 10,000,000 liranın 20 milyona çıkarılması maksadıyla tanzim edilmiş bulunmaktadır.

Trabzon limanının inşası için evvelce tesbit edilen 10 milyon liranın dayanağını, mahallinde yapılan iptidai bir etüdle elde edilen avan projeye göre 4643 sayılı Kanunla gerekli yetki alındıktan sonra inşaat 1945 tarihinde 6 867 000 liraya ve altı aylık fiyat cetvelleriyle mütehavvil fiyat esası üzerinden mütaahhide ihale edilmiş bulunmaktadır. Bilâhara işe başlanıp deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistiklere göre yapılan inşaatın maliyetleri hesap edilmiş ve geri kalan kısmın aynı şartlar içinde neye mal olacağı yeniden hesaplanmış; memleket içinden ve dışından satın alınan ve alınacak olan malzeme fiyatlarının, gümrük vergi ve resimlerinin yükselmesi, nakil ücretlerinin artması gibi sebeplerle ilk alınan 10 milyon liralık ödenekle inşaatın ikmaline imkân olmadığı anlaşılmış ve bu miktarın 20 milyon liraya çıkarılması teklif edil-

miştir.

Alınan izahlara göre 20 milyondan 11 milyon liranın makine ve vasıtalara sarfedilmek suretiyle Ereğli limanında olduğu gibi bu limanda da bir malzeme parkı tesis edileceği ve bunların ileride yapılacak limanlarda kullanılmak suretiyle büyük faydalar sağlanacağı ve bu izaha göre fiyat artışlarından doğan ve limanın esas inşa giderlerini kabartan miktarın iki milyon liradan biraz fazla olduğu anlaşılmıştır.

Komisyonumuz, bu izahlara göre tasarıyı yerinde görmüş ve Bayındırlık Komisyonunun hazırladığı metni aynıyle kabul etmiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Mardin	Ankara	Ankara
R. Erten	M. Eriş	F. Öymen
Amasya	Ankara	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	C. Gölet	Gl. R. Alpman
Balıkesir	Bursa	Diyarbakır
F. Altan	F. Bük	V. Dicleli
Eskişehir		Eskişehir
Muhalefet şerhi var		Muhalifim
A. Oğuz		A. Potuoğlu
İzmir		Kırşehir
S. Dikmen		Ş. Torğut
Konya		Samsun
S. Çumralı		M. A. Yürüker

İstenilen on milyon liralık munzam ödenğin, bazı inşa malzemesi ve makine parkının tesis edilmesinden ve fiyat farklarından

ileri geldiği söylenmektedir. Komisyonadaki etraflı görüşme ve münakaşalardan öğreniyoruz ki, ne fiyat farkları ve ne de bir tarana makinesinin tutarları bu meblâğı talep ettirecek yekûnda değildir.

Liman inşasına mütaallik sistem ve hesap esaslarında bir değişiklik olmadığına göre istenilen munzam tahsisatın zaruretine asıl müessir olan hususun, bir haleti ruhiyeden istifade maksadı olduğu anlaşılmaktadır.

Hükümetin bir işi ve onun icaplarını Büyük Meclise kabul ettirebilmesini sağlamak maksadıyla tahsisatı gereğinden daha az göstermek suretiyle emrivaki ihdası yoluna girdiğini ve bunun âdeta Devlet idaresinde tabii bir metot haline sokulduğunu bu vesile ile de müşahede etmiş bulunuyorum ve bu itibarla tasarıya muhalif bulunuyorum.

Eskişehir Milletvekili
Ahmet Oğuz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Demiryolları ve Limanları inşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 . VIII . 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun 1 nei maddesiyle Trabzon Limanının inşaatı için (10) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmek üzere verilen yetki (20) milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
F. A. Barutçu

Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Ş. Dervin</i>	<i>Münir Birsel</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
<i>M. H. Göle</i>	<i>N. Sadak</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>Ş. Adıvan</i>	<i>Reşat Ş. Siner</i>
Bayındırlık Bakanı	Ekonomî Bakanı
<i>Gülek</i>	<i>U. Ekin</i>
Sağlık ve Sos. Y. B.	Gümrük ve Tekel B. V.
<i>Dr. B. Uz</i>	<i>Ş. Adalan</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>T. Coşkan</i>	<i>Ş. Koçak</i>
Ticaret Bakanı	Çalışma Bakanı
	<i>T. B. Balta</i>

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Demiryollar ve Limanlar İnşaatı için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki 4643 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına dair Kanun tasarısı

MADDE 1. — 2 . VIII . 1944 tarihli ve 4643 sayılı Kanunun 1 nei maddesiyle Trabzon Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için 10 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmek üzere verilen yetki 20 milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının yapımına dair olan 2214 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/317)

T. C.

Başbakanlık

Muameleat Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 1027, 6 - 1077

1. IV . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 29. III . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan, Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı kanunda değişiklik yapılması hakkındaki kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

Gereke

Ereğli Limanının inşasına muktazi kanuni yetki alınmadan evvel bu limanın ne kadar zamanda ve ne miktar para ile vücuda getirilebileceği hakkında mahallinde yaptırılan iptidai keşfe dayanarak avanprojesi hazırlanmış ve bu tahmini etüdle hâsıl olan kanaate göre inşa süre ve gideri tâyin olunarak mezkûr limanın ikmâl süreleri ile inşa gideri hakkındaki 2214 sayılı Kanun tasarısı bu tahmini kanaate göre tanzim olunmuştu. Kanunun neşrinden sonra adı geçen limanda işe başlanarak bugüne kadar vücuda getirilen inşaatın ve liman mahallinde deniz ve hava şartları hakkında tutulan istatistik ve grafiklerin verdiği kanaatlerle geri kalan inşaatın ne kadar bir zamanda ve ne miktar bir para ile bitirilebileceğinin hakikate çok daha yakın rakamla ifadesine artık imkân hâsıl olmuş ve bu tecrübenin neticesi olarak bilhassa 1933 senesinde yapılan tetkikata göre inşa süre ve gideri tesbit edilmiş ve 23 . V . 1933 tarihli 2214 sayılı Kanunla inşasına yetki verilmiş olan Ereğli Limanı için kabul edilen altı senelik bitirme süresinin müsait havalaların azlığı ve yapılması gereken inşaat hacminin artırılmasına mecburiyet hâsıl olması dolayısıyla kâfi gelmiyeceği anlaşılarak inşa süresinin on seneye çıkarılması zaruri görülmüştür.

Öte yandan ikinci Dünya Harbi ve sonrası iktisadi olayların tesiriyle gerek yurt içinde ve gerekse yurt dışında bütün malzeme ve işçilik fiyat ve rayiçlerinde devamlı bir yükselme olmuş ve bu yüzden adı geçen liman inşaatında kullanılmak üzere yurt dışından satın alınması gereken yüksek kabiliyetli birçok ağır şantiye, makine ve tesisleri ile diğer işletme tesislerinin ve yurt içinden sağlanan her cins malzeme ve eşya fiyatları ile gümrük vergi ve resimlerinin ve ücretlerin artmış olmasından da bu liman inşaatının evvele tahmin olup kanunen tesbit edilen inşaat bedeliyle vücuda getirilmesine de imkân kalmamıştır.

Yukarda açıklanmış olduğu gibi 1933 senesinde neşrolunan kanun ile inşasına başlanan Ereğli Liman inşaatında mezkûr tarihtenberi vukubulan iktisadi değişikliklerle bu limanın inşaatında ikinci Dünya Harbinin sebep olduğu büyük tereffüler ve çeşitli diğer birçok iktisadi olayların ve liman yerlerindeki deniz ve hava şartlarının tutulan istatistik ve grafikleri ve bu-

güne kadar yapılan inşaatın tesbit olunan maliyetleri esas alınarak bu limanın realitelere uyur bir şekilde yeniden hesaplanan inşaat süresi ile inşaat bedelinin çoğaltılması gerekmiş ve bu maksatla ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/317

Karar No. 1

28 . IV . 1948

Yüksek Başkanlığa

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Bayındırlık Bakanlığı tarafından hazırlanıp Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan kanun tasarısı; Bayındırlık Bakanı ve Bakanlığın yetkili elâmanları huzuriyle Komisyonumuzda müzakere konusu yapıldı.

23 . V . 1933 tarih ve 2214 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Ereğli Limanının yapılması tesisat ve teçhizatı için sarfedilmesine yetki verilen 10 milyon liranın 20 milyon liraya çıkarılmasının mucip sebepleri, Hükümet gerekçesi üzerinde incelendiği gibi, gerek Bakan ve gerek yetkili zevat tarafından verilen teknik izahlar dânilmiştir.

Ereğli Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatının bir an evvel ikmalî her bakımdan faydalı görüldüğünden ve yapılan açıklamalardan istenilen ödenekle bu işin bugünkü rayıçlere göre ikmalî kabil olabileceği anlaşıldığından tasarının kabulüne Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunuldu.

Bayındırlık Komisyonu Başkanı

Trabzon

S. Day

Sözeü

Ankara

R. Börekçi

Kâtip

Konya

R. Erel

Antalya

Burdur

Eskişehir

N. Aksu

A. A. Çınar

K. Zeytinöglü

İsparta

Kars

Kocaeli

K. Aydar

M. Bahadır

A. F. Abasıyanık

Kütahya

Maraş

Samsun

H. Benli

H. R. Tankut

Y. Kalgay

Tunceli

M. Tan

Urfa

R. Soyçer

Muhalifetim :

A) Müzakere usule uygun olmanıştır.

Şöyleki :

1. — Tasarının beyeti umumiyesiyle maddelerin karışık müzakere edilmiş ve maddeye geçilmesi hakkında sarîh bir şekilde mütalâa alınmamıştır.

2. — Müzakere sırasında bazı arkadaşlarca bir taraftan evvelki tahsisatın sarf şekil ve eihetleri ve işin diğer durumları hakkında bir bilânço verilmesi teklif edilirken diğer taraftan müzakere konusu ile ilgili olmayan hususî temennilerin ileri sürülmesi ve bu arada tasarı ile ilgili olanların müdahale eder mahiyette hareketleri işin ciddiyetini gidermiş ve bu hal gerek yapılan ve yapılaacak olan işlerin durumunu ve gerek bundan hâsıl olacak neticeye göre istenilen müddet ve tahsisatın lüzum ve ademî lüzumunu veyahutta miktarının tesbitini lâyikiyle mümkün kılmamıştır.

3. — Müzakere esnasında verdiğim takrir gerek tasarının tümünün müzakeresi sırasında olsun, gerek birinci maddenin müzakeresi sırasında kabul edilsin her iki şekilde de maadde madde müzakere edilmesi lâzımgelirken ve keyfiyeti izah etmeme müsaade edilmiş iken sonradan bu takririn bütün maddelerinin tasarının tümünün müzakeresi sırasında verilmemiş olduğu mütalâasıyla reyeye konularak reddedilmesi itminan ile karara varılmasına inkân bırakmamıştır.

B) Takririndeki maddeler ister tasarı-
nın tümünün müzakeresi sırasında verilmiş
olsun, isterse birinci maddenin müzakeresi sı-
rasında verildiği kabul buyurulsun madde,
madde müzakere edilmiş olsaydı yapılan iş-
ler ve tahsisat durumu ve mukavele müddeti
ve yapılacak işler ve sair teferruatı hakkında
tam bir kanaat elde edilerek ona göre bir
karara varılması temin edilmiş olurdu.

Halbuki; Bu yapılmamış ve birçok ehem-
miyetli noktalar karanlık kalmıştır.

Bir misal olarak şu ciheti ileri sürüyorum:
Bu işe ait 2214 sayılı Kanunun birinci

maddesinde (İnşaatına başlandığı tarihten
itibaren en çok altı sene zarfında ikmal edil-
mek) şartı mevcut olup 1943 yılı Hesabı ka-
tisinde görüleceği üzere, 1942 yılındanberi
inşaata başlanmış olduğuna göre altı senelik
müddet hitam bulacağı nazara alınmaksızın
1 . VI . 1945 tarihinde yapılmış olan muka-
vele; Kanunun süresini geçerek 31 . XI . 1949
yılında biteceği anlaşılmaktadır.

Niğde Milletvekili
İbrahim R. Soyser

Not: (Bütçe Komisyonunda ayrıca iza-
hat vereceğim.)

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/317

Karar No. 80

2 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşa-
sına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapıl-
ması hakkında Bayındırlık Bakanlığınca hazırlan-
mış Bakanlığın 1 . IV . 1948 tarihli ve 6/1077
sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan ka-
nun tasarısı Bayındırlık Komisyonu raporiyle
birlikte Komisyonumuza verilmekle Bayındırlık
Bakanı Kasım Gülek ve Maliye Bakanlığı adına
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü hazır ol-
duğu halde incelenip görüşüldü:

Tasarı, Ereğli Limanının inşasına mütaallik
2214 sayılı Kanunda iki esaslı değişikliğin ya-
pılmasını dermiş etmektedir.

a) Adı geçen kanunla bu limanın inşası için
evvelece tahmin ve tesbit edilen 10 milyon lira
ödenegin 20 milyona çıkarılması;

b) Yine aynı kanunla kabul edilen inşa sü-
resine ait 6 yılın 10 yıla çıkarılması;

Bu iki esaslı konunun gerekçeleri Komisyo-
numuz tarafından etraflı bir şekilde incelenmiş-
tir. Şöyle ki:

Karadenizde seferleri emniyet altında bulun-
durmak ve kömür nakliyatını kolaylaştırmak
maksatlarıyla Ereğli'de bir liman tesisi öteden-
beri Hükümeti yakından ilgilendiren bir konu
olmakta devam edegelmiş ve bunun tahakkuku

yolunda 1928 tarihinde bir İsvç Şirketine ge-
rekli etüd ve projeler yaptırılmıştır.

Bu etüd ve projelere dayanılarak 1933 yılın-
da Büyük Meclise kabul edilen 2214 sayılı Ka-
nunla bu limanın altı yılda 10 milyon lira ödenek
sarfiyle inşası esası kabul edilmiş ise de gerek
Filyos - Zonguldak - Ereğli hattının o sıralarda
Filyos'tan öteye götürülememesi ve gerekse hü-
yük güçlükler arzeden liman yapınının bu alan-
da geniş tecrübesi olmayan Türk mühendis ve
teknisyenleriyle yapılamıyacağı yolundaki yer-
siz endişeler sebepleriyle 1941 yılına kadar ya-
banacı firmaların müracaatı beklenmiş ve başvu-
ran birkaç firmanın da ileri sürdükleri rakam-
lar malî takatlerimize uygun düşmediğinden bu
süre içinde hiçbir harekette bulunulamamıştır.

Bu inşaatı; İkinci Cihan Harbinin ne zaman
biteceği belli olmayan, âkibetine terketmenin,
daha uzun yıllar böyle önemli bir eserden mah-
rumiyete katlanmak olacağını düşünen Hükümet,
1941 yılında, Türk mühendisleri ve teknisyenleri-
nin güçleriyle bu işi halletmeyi uygun görmüş ve
1928 tarihli etüdler esas tutulmak üzere ihzari
mahiyette teşebbüslere geçilmiş, bu konuda mem-
leket içinde yapılması, tedarik edilmesi mümkün
her vasıtaya başvurularak liman şantiyesi kurul-

maya başlanmıştır ve nihayet 27 . III . 1945 tarihinde mütaahhide ihale edilerek 23 . VII . 1945 tarihinde bîffiiil işe başlanması mümkün olmuştur. Şu hale göre inşaatın neticesi de 1951 yılına tesadüf etmesi tabii bulunmuştur.

Ancak işe başladıktan ve hava şartları incelendikten ve diğer gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, İsveç Şirketinin 1928 yılında yaptığı proje üzerinde, dalgakıranın 600 den 775 metreye çıkarılması ve bir miktar daha açıkta ve derinde yapılması gibi esaslı bir değişiklik ierasma zaruret hâsıl olmuş ve bütün inşaatın % 20 sinden fazlasına tekabül eden, dalgakıran yapısındaki bu değişiklik bütün inşaatda daha uzun bir sürenin kabulünü gerektirmiştir.

Ayrıca, inşaatın diğer kısımlarında vâkı olabilecek ek inşaatın % 20 nispetini aşması ayrı bir ihale mevzuu olduğundan gerekli muamelenin ikmalî için yeni bir süreye ihtiyaç duyulacağı gibi fiyat vâhidi üzerinden mütaahhidin yaptığı % 15.03 indirmeden elde edilecek tasarruflarla, ileride ek inşaata gidilmesi ve tahmil ve tahliye vasıtalarının ikmalî mümkün olursa bu işler için de yeni bir süreye ihtiyaç olacaktır. Bütün bunlara, rihim üzeri inşaata başlayabilmek için rihim temelinin oturmasını beklemek zarureti de katmak icap etmektedir.

İşte yukarda hulâsa olarak arzedilen sebeplerle izah edilen altı yıllık inşa süresine daha dört yıl ilâvesi zarureti Komisyonumuzca da işin gereklerine uygun görülmüş bulunmaktadır.

Ödeneğin 20 milyon liraya çıkarılması sebepleri de şu suretle açıklanmıştır:

a) Dalgakıranın 775 metreye çıkarılması ve daha açıkta ve derinde yapılması zarureti.

b) 1928 tarihli projede limanda yapılacak yol, kanalizasyon yapımı için ancak 100 bin lira ayrılmış iken 1945 ihalesinde; yol, demiryol, su, kanalizasyon ve ambar, bina inşası ve diğer işler için 1.038.000 lira ödenek konmuştur. Aynı işler için 1948 yılının Ocak ayında işin ikmalî için yapılan keşifte bu miktar 3.500.000 lira ola-

rak tesbit edilmiştir.

c) 1928 projesinde limanın inşası, elinde şantiyesi bulunan yabancı bir firmaya yaptırılması düşünüldüğünden keşif bedelinde kullanılacak makine ve vasıtalar hesaba katılmamıştır. Halbuki kendi vasıtalarımızla işe başlanınca Devlet elinde esaslı bir şantiye tesisi lüzumu gerekmiş ve mevcut vasıtaların ikmalî için bes milyona yakın bir ödenek sarfına zaruret görülmüştür.

Binaenaleyh, miktarı 20 milyona çıkarılacak olan ödenek içinde (a) ve (b) fıkralarındaki esas tesise sarfı gereken artıştan başka yalnız amortisman nisbetinde bu tesisde bir tesiri görülecek olan ve diğer limanların inşasında kullanılması tabii bulunan bir şantiye vücuda getirilmesi hususunu da mütalâa etmek ve bunu limanın maliyetinden tamamiyle ayrı tutmak icabeder

İşte, esas projede bir tadil yapılması, içinde bulunduğumuz fiyat seviyelerine göre işin yeniden ayarlanması ve diğer limanlarımızın inşasında da kullanılacak olan bir şantiyenin tesisi bakanlarımızdan artırılması istenilen ödeneğin arzedilen gerekçeleri Komisyonumuzca da yerinde görüldüğünden tasarı, Hükümetin teklifi veçhile aynıyle kabul edilmiştir."

Kamutayın onayına arzedilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Mardin		Ankara
R. Ertan		M. Eriş
Kâtip		
Ankara	Amasya	Ankara
F. Öymen	A. K. Yiğitoğlu	C. Gölet
Aydın	Balıkesir	Bursa
H. R. Alpman	E. Altan	F. Bük
Diyarbakır	Eskişehir	İzmir
V. Dieteli	Muhafifim	S. Dikmen
	A. Potuoğlu	
Kırşehir	Konya	Samsun
S. Torgut	S. Çumralı	M. A. Yörüker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 23 . V . 1933 tarihli ve 2214 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle Ereğli limanının yapılması ve teçhiz edilmesi için harcanmasına yetki verilen (10) milyon lira (20) milyon liraya ve bitirme süresi altı yıldan on yıla çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
F. A. Barutçu

Adalet Bakanı Millî Savunma Bakanı
Ş. Devrin Münir Birsol

İçişleri Bakanı . Dışişleri Bakanı V.
M. H. Göle T. B. Balta

Maliye Bakanı Millî Eğitim Bakanı
Ş. Adalan Reşat Ş. Siner
Bayındırlık Bakanı Ekonomi Bakanı
Güleç C. Ekin

Sağlık ve Sos. Y. B. Gümrük ve Tekel B. V.
Ş. Adalan

Tarım Bakanı Ulaştırma Bakanı
T. Coşkan Ş. Koçak

Ticaret Bakanı Çalışma Bakanı
T. B. Balta

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Filyos - Ereğli hattı ile Ereğli Limanının inşasına dair 2214 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 23 . V . 1933 tarihli ve 2214 sayılı Kanunun birinci maddesiyle Ereğli Limanının yapılması, tesisat ve teçhizatı için harcanmasına yetki verilen 10 milyon lira 20 milyon lira ve bitirme süresi altı yıldan on yıla çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki Kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair olan 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin A fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/350)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71/1064, 6 - 1578

13 . V . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 26 . IV . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 3993 sayılı Kanunun 1 nei maddesinin A fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gereke

1076 Sayılı Yedek Subay ve Yedek Askerî Memurları Kanununun 3 ncü maddesine 3993 sayılı Kanunun A fıkrasıyla eklenen Yedek Subay ve tatbikat Okulları ile As. Fabrikalar müesseselerindeki 6 aylık öğrenim süreleri gerektiğinde 4 aya kadar indirebilmektedir.

Olağanüstü hâl dolayısıyla mevcudu ve teşkilâtı artırılan ordunun bilhassa celp suretiyle alınan yedek subayların terhislerinden ve bunların yerine başkaca celp yapılmamakta bulunmasından ötürü tabip, dış tabibi, ezaai ve küçük rütbeli veteriner ihtiyaçları karşılanamamış ve önemli zorluklara uğranılmıştır.

Yukardaki hükme dayanılarak ihtiyaçlı olan bu sınıfların okulları sürelerinin ancak (2) aylık müddeti indirilebildiğinden bu müddetin kâfi gelmediği neticesine varılmış ve bunun neticesinde de terhis zamanları gelmiş olan bu sınıf subayların muvazzaf hizmetlerinin uzatılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Ordu hizmetinde kendi branşlarına göre çalıştırılacak olan bu sınıf yedek subay okul sürelerinin daha ziyade indirilmesine imkân bulunacağından gerek bunların vücutlarından kitalarda daha ziyade istifade etmek, gerekse terhislerini bekliyen bu sınıf yedek subayların zamanında terhislerine imkân sağlamak amacıyla bu sınıflar için (6) aylık öğrenim süresinin ihtiyaç halinde (3) aya kadar indirilmesi lüzum ve faydalı görülerek ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Milli Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Milli Savunma Komisyonu

Esas No. 1/350

Kurur No. 25

10. VI 1948

Yüksek Başkanlığa

Milli Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 26. IV. 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulan ve 17. V. 1948 tarihinde Komisyonunauza havale buyurulan Yedek subay ve Memurlar hakkındaki Kanunun 3922 sayılı Kanunla değiştirilen 3 neü maddesine bazı hükümler eklenmesine dair olan 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin (A) fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı Komisyonumuzun 4. VI. 1948 tarihli toplantısında; Milli Savunma Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde okunup incelendi.

Milli Savunma Bakanlığı temsilcisinin verdiği tamamlayıcı izahata ve teklif edilen kanun tasarısının gerekçesine nazaran:

Olağanüstü hal dolayısıyla Ordumuzun mevcudu ve teşkilâtı artırılmış olduğundan; ve celpl suretiyle alınan yedek subayların terhis edilmiş olmalarından ve olağanüstü halin ise uzun sürmesi yüzünden; yedek subayların tekrar tekrar celplerine mecburiyet hâsil olmuştur. Buna mâni olmak ve terhis edileceklerini bekletmemek ve aynı zamanda Ordunun tabip, diştabibi, eczacı ve veteriner ihtiyaçlarını da karşılayabilmek üzere; evvelece bunların yedek subay okullarındaki tahsil müddetleri olan altı ayın dört aya kadar indirilebilmesi yetkisi; Genel Kurmay Başkanlığının teklifi üzerine; Milli Savunma Bakanlığınca 3993 sayılı Kanunla verilmişti.

Fakat bugünkü duruma göre bu dört aylık müddetin fazla olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda ismi geçen sınıflara mensup olup yedek subay olmak üzere Yedek Subay Okuluna sevkedileceklerin; Yedek Subay Okulunda meslek ve yedek subayı olarak deruhde edecekleri görev için muktâzi tedrisat ve tatbikatın esasen bir kısmı mühimmini kendileri evvelece görmüş

olmaları itibariyle Yedek Subay Okulundaki sürenin üç ay olması da kâfi geleceği bu kere anlaşılmış olduğundan bu sürenin; iktizayi halde; Genel Kurmay Başkanlığının teklifi üzerine Milli Savunma Bakanlığınca üç aya indirilmesi yetkisi istenilmektedir.

Bu konu üzerinde yapılan tartışmalarda bu teklifin yerinde olduğu kanaatine varılmış ve Hükümetin teklifi aynen ve oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Yüksek Başkanlığa sunulur.

Milli Savunma Komisyonu

Başkanı	Sözcü
Kastamonu	Hatay
Gl. A. Alptöğün	Gl. E. Durukan
Kâtip	
Van	Ankara
	Gl. N. Temiz
Balıkesir	Ankara
Orgl. İ. Çabıklar	Çankırı
Çankırı	Dr. A. Arkan
Gl. Z. Soydemir	Erzincan
Erzincan	Z. Ağca
B. K. Çağlar	Erzurum
Erzurum	E. S. Akgöl
Gl. V. Kocagüney	Gaziantep
Gümüşhane	Gl. A. Altı
Ş. Erdoğan	İstanbul
Kars	Dr. K. Öke
H. Tuğaç	Kayseri
Kırklareli	Gl. S. Arıyan
Korgl. K. Doğan	Kocaeli
Konya	Koramiral Ş. Okan
Dr. H. Altay	İnzada bulunamadı
Seyhan	Muğla
Ş. Tekelioğlu	A. Gürsu
	N. Özsan
	Mardin
	Gl. K. Serüktekin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yedek Subay ve Askerî Memurlar hakkındaki Kanunun 3923 sayılı Kanunla değiştirilen 3 nci maddesine bazı hükümler eklenmesine dair 3993 sayılı Kanunun birinci maddesinin A fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 3993 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (A) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Yedek Subay ve Tatbikat okulları ile Askerî fabrika ve kurumlarındaki altı aylık öğretim süresi gerektiğinde, Genel Kurmay Başkanlığının teklifi üzerine, Millî Savunma Bakanlığınca dört aya indirilebilir. İhtiyaç halinde tabip, diştabibi, veteriner, eczacılar için bu süre üç aya kadar indirilebilir. Her iki takdirde altı aylık asteğmenlik görevi indirilen süre kadar uzatılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Saka</i>	Başb. Yardımcısı	
	<i>Barutçu</i>	

Adalet Bakanı
Ş. Devrin

İçişleri Bakanı
M. H. Göle

Maliye Bakanı
Ş. Adalan

Bayındırlık Bakanı
Güleğ

Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. B. Uz

Tarım Bakanı
T. Coşkan

Ticaret Bakanı
M. N. Gündüzalp

Millî Savunma Bakanı
Münir Birsel

Dışişleri Bakanı
N. Sadak

Millî Eğitim Bakanı
Reşat Ş. Siner

Ekonomî Bakanı
C. Ekin

Gümrük ve Tekel B. V.
Ş. Adalan

Ulaştırma Bakanı
Ş. Koçak

Çalışma Bakanı
T. B. Balta

S. Sayısı : 161

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette ticaret anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun 5 nci maddesinde yazılı sürenin iki yıl daha uzatılması hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/326)

T . C .

Babakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik. Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1037, 6 - 1097

1 . IV . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin uzatılması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar kurulunca 29. 3. 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

Hasan Saka

Gerekece

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına dair olan 4582 sayılı Kanunun 4931 sayılı kanunla uzatılmış bulunan yürürlük süresi 12 . 6 . 1948 tarihinde sona erecektir.

Bu kanunun yürürlüğe konmasını gerektiren milletlerarası ekonomik ve ticari durum üzerinde, bu harb sonrası devresinde de, henüz esaslı bir salâh eseri görülmemekte ve yakın bir gelecekte bu şartların normalleşeceğine dair bir belirti sezilememektedir.

Bunun için iktisadi menfaatlerimizi korumak ve ticaret politikamızı iktisadi menfaatlerimizin icaplarına uygun bir şekilde zamanında ve vakit geçirmeden tanzim ve idame etmek için yukarıda mâruz kanunla hükümete verilmiş bulunan yetkiden istifadeye devam olunmasında zaruret görülmektedir.

Bu düşüncelerle 4582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin 13 Haziran 1948 tarihinden itibaren daha iki yıl uzatılması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Dışişleri Komisyonu
Esas No. 1/326
Karar No. 21

9 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Yabancı memleketlerle geçici maliyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun 5 nei maddesinde yazılı sürenin iki yıl daha uzatılması hakkında kanun tasarısı komisyonumuzca incelendi.

1931 yılındanberi Bakanlar Kuruluna, iki yıl gibi muayyen sürelerle verilegelmekte olan ve süre bitince uzatılmakta bulunan bu yetki, bundan önce 4582 sayılı Kanun ile uzatılmıştır. Bu kere, bu sürenin de sona ermesi üzerine Hükümet, geçici ticaret anlaşmaları yapmak hususundaki yetkisinin tekrar iki yıl daha uzatılması için bir kanun tasarısı takdim etmiştir.

Komisyonumuz, Anayasanın 26 nei maddesi hükümleri muvacehesinde böyle bir yetkinin verilebilip verilemeyeceği noktasını gözönünde tutmuştur. Onbeş yıldan fazla bir zamandanberi Büyük Meclisin arasız devamdegelmiş olan tabikatinın bir Anayasa teamülü yaratmış olduğu müşahede edilmiştir. Ayrıca Anayasanın ruhuna sadık kalmış olmak için, bu türlü anlaşmalar yapılırken Hükümetin, Dışişleri Komisyonunu önceden haberdar eylesininin muvafık olacağı mütalâa edilmiştir.

4582 sayılı Kanun geçici anlaşmaların, akdi takibeden üç ay zarfında Büyük Meclisin onamasına sunulmasını âmiridir. Bu hususa Hükümetin âzami itinaı gösterceği hususunda Dışişleri Bakanı tarafından Komisyonumuza teminat verilmiştir.

Geçici ticaret anlaşmaları yapılmasının bugün dahi bir zaruret olduğu hakkındaki Hükümet gerekçesi Komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Kanun tasarısının ikinci maddesi değiştirilmiş ve umumî usul gereğince, kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği kaydedilmiştir.

Evvelce verilmiş olan yetki süresininin 13 Haziran 1948 de sona ermekte olduğu gözönünde tutularak, tasarının ivedilikle görüşülmesininin teklif edilmesine Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı
Bilecik
M. Ş. Esendal

Sözcü
Kocaali
N. Erim

Kâtip
Gaziantep Burdur İstanbul
Dr. A. Melek Orgl. F. Altay M. E. Akaygen
Kütahya Samsun Sinob
Orgl. A. Gündüz C. Bilsel Y. K. Tengirşenk

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ticaret Komisyonu
Esas No. 1/326
Karar No. 28

10 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs vivendiler akdine ve bunların şümülüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaş-

maya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun 5 nei maddesinde yazılı sürenin iki yıl daha uzatılması hakkındaki

kanun tasarısı Dışişleri Bakanının ve Ticaret Bakanlığının temsilcisinin huzurları ile Komisyonumuzda incelendi.

Gecici Ticaret Anlaşmaları yapılmasının, içinde bulunduğumuz şartlar gözönünde tutularak bugün dahi bir zaruret olduğu hakkındaki Hükümet gerekçesi Komisyonumuzca uygun görülmüş ancak Anayasa'nın 26 nci maddesi hükmü muvacehesinde böyle bir yetkinin verilip verilmeyeceği üzerinde durulmuş, bir taraftan Dışişleri Komisyonunun raporunda da tebarüz ettirdiği gibi 15 yıldan fazla bir zamandanberi Büyük Meclisin arasız devam edegelmiş olan tathikatının bir Anayasa teamülü yaratmış olduğu gözönünde tutularak, diğer taraftan da Dış-

işleri Bakanının verdiği izahata göre başka memleketlerde de aynı usulün cari olduğu ve 13 Haziran 1948 de müddeti hitama eren bu tasarının memleketin yüksek menafii bakımından kabulü ve ivedilikle görüşülmesi uygun görülmüş olmakla Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Ko. Başkanı	Sözcü	Kâtip
Ankara	Gaziantep	Nigde
A. Çubukcu	C. Alevli	H. Ulusoy
Kars	Kayseri	Kırklareli
A. Sürmen	H. Ürkün	Ş. Ödül
Manisa	Manisa	Muş
Y. M. Alakant	F. Kurdoğlu	B. Dedeoğlu
Sivas		Trabzon
K. Kitapçı		M. Yarımbayrak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs Vivendiler ahdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 1582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin uzatılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs Vivendiler ahdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesi hakkındaki 4582 sayılı Kanunun 5 nei maddesinde yazılı olup 4931 sayılı Kanun ile iki yıl uzatılmış bulunan süre yeniden iki yıl uzatılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun 13 Haziran 1948 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı
Barutçu

Adalet Bakanı Milli Savunma Bakanı

Ş. Devrin Münir Birsel

İçişleri Bakanı Dışişleri Bakanı V.

M. H. Göle T. B. Balta

Maliye Bakanı Milli Eğitim Bakanı

Ş. Adalan Reşat Ş. Sıvır

Bayındırlık Bakanı Ekonomi Bakanı

Gülek C. Ekin

Sağlık ve Sos. Y. B. Gümrük ve Tekel B. V.

Ş. Adalan

Tarım Bakanı Ulaştırma Bakanı

T. Coşkan Ş. Koçak

Ticaret Bakanı Çalışma Bakanı

T. B. Balta

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs Vivendiler ahdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 1582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin uzatılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Yabancı memleketlerle geçici mahiyette Ticaret Anlaşmaları ve Modüs Vivendiler akdine ve bunların şümulüne giren maddelerin gümrük resimlerinde değişiklikler yapılmasına ve Anlaşmaya yanaşmayan Devletler muvaredatına karşı tedbirler alınmasına yetki verilmesine dair olan 4582 sayılı Kanunun yürürlük süresinin uzatılması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışişleri Komisyonunun 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bina yapımını teşvik kanunu tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/351)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71 - 785, 6 - 1737

25 . V . 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 22 . V . 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Bina Yapımını Teşvik Kanunu tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Bina yapımını teşvik Kanunu tasarısı gerekçesi

İkinci Cihan Herbinin başladığı 1939 yılındanberi yurdumuzun birçok yerlerinde ve bilhassa büyük şehirlerimizde gitgide artan bir mesken buhranı başgöstermiştir.

Bu yıllarda bir taraftan yapı maliyet bedellerinin büyük ölçüde çoğalması ve diğer taraftan hayat pahalılığına karşı en esaslı tedbirlerden ve sosyal icaplardan olarak Millî Korunma Kanununun 30 ncu maddesi gereğince bina kiralarının tahdide tâbi tutulması gibi sebepler ile, yeniden ancak pek az sayıda bina yapılmış olup bunlar; gerek tabii olarak eskimek, yanmak, veya muhtelif maksatlarla yıktırılmak suretiyle ömrü nihayet bulan meskenleri ve bilhassa şehirlerde tekâsüf eden, artan müfusu yerleşmesini hiçbir veçhile karşılayamamıştır. Bazı büyük şehirlerimizde nüfus sayımına ait aşağıdaki istatistik rakamları son beş altı yılda şehirlerdeki nüfus kesafetinin karakteristik misalleridir :

Şehir isimleri	Nüfus 1940 yılında	sayımı 1945 yılında	Beş yılda nüfus artışı
Ankara	157 242	226 712	69 470
İstanbul	793 949	845 316	51 367
İzmir	188 762	200 088	16 326
Adana	88 119	100 367	11 248

Şehirlerimizde mesken mevcuduna gelince; 1935 yılında İstanbul'da oda başına 1,50 ve 1940 ta 1,60 nüfus ve başkent olduğundanberi süratle gelişen, büyüyen Ankara şehrinde 1935 te oda başına 2,4 m, 1945 te 2,70 nüfus isabet etmekte idi. 1939 dan önce de memleketimizde medeni dünya anlamında sağlık ve rahatlık vasıflarını haiz yeni meskenler inşasına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç son yıllarda büyük ölçüde artmıştır. 1939 dan 1945 e kadar beş yılda yeniden yapılan bina sayısı daha evvelki beş yıllık devre ile karşılaştırılınca mesken buhranının mahiyeti ve önemi daha açık olarak meydana çıkmaktadır. Gerçekten Ankara'da 1935 - 1939 arasında beş yıllık devrede ruhsatlı olarak yapılmış ev, apartman, dükkân ve saire gibi binâ adedi 1277 olup ortalama olarak bir yıla 255 yeni bina düşmektedir. 1940 - 1944 tarihlerinde ikinci beş yıllık devrede yapılmış ruhsatlı binaların toplamı 454 den ibaret kalmış yani bir yıla ortalama 91 bina isabet etmiştir. Bu miktar 1945 yılın-

da 64 de düşünmüştür. İstanbul'da 1935 - 1939 ilk beş yıllık devrede yeniden yapılmış olan ev, apartman, dükkân ve daire gibi binaların yekûnu 3730 olup bir seneye ortalama 746 yeni bina isabet etmektedir. 1940 - 1944 ikinci beş yıllık devrede yeni bina adedi 1652 den ibaret kalmıştır ki, bir senede ortalama 330 yeni bina yapılabilmiş ve 1945 yılında ise daha azalarak 198 adede düşmüştür.

Yukarıki açıklamalardan şehirlerde toplanan nüfus ile mesken mevdudu arasında gittikçe artan bir muvazenesizliğin başgösterdiği anlaşılmakta olup bu halin ıslahı tedbirlerinin ve çarelerinin bir an önce ele alınması kaçınılmaz zaruret haline gelmiştir. Bundan başka ev kiralarnın normal ekonomi şartlarına göre ayarlanabilmesi ve serbest rejime aydlet keyfiyeti de ihtiyacı karşılayacak derecede yeni bina yapılmasına bağlı bulunmaktadır.

Son yıllarda ihtiyaç nispetinde yeni bina yapılmamış olmasının sebepleri arasında arsa ve inşaat maliyetlerinin yüksekliği önemli bir yer tutmaktadır.

Millî Korunma Kanununun 30 neü maddesi gereğince bina kiralari tahdide tâbi tutulmuş olduğundan akaar olarak yeni bina yaptırmak inkânna malik olanların ekserisi bu işe koyacakları sermayenin rantabilitesi bakımından yeni bina yaptırmaya rağbet etmemişlerdir. Yeni yapılacak bina kiralarnın serbest bırakılması akaar yapacağıları teşvik için başta gelen çarelerden olup 5020 sayılı Kanunun 4 neü maddesiyle bu tahdidin kaldırılmış olmakla bina yapımını teşvik hususunda çok mühim bir adım atılmıştır. Şu kadar ki, yeni binaların kiralari tahdide tâbi olmakla beraber bu kiralarn da halkın tediye kabiliyeti üstünde normal hadleri geçemeyeceği ve eskiden mevcut binalar ile yeni bina kiralari arasında çok büyük fark ve nispetsizliklerin devam edemeyeceği şüphesizdir.

Bu sebepler ile bina maliyetini ucuzlatmak, yeni bina yapılması inkânlarını artırmak, yatırılacak sermayenin amortisini kolaylaştırmak gibi maksatlar ile aşağıda arzolunan tamamlayıcı tedbirler düşünülmüştür.

1. Ucuz arsa temini;
2. Muayyen müddetle bina vergisi muafiyeti tanınması;
3. İnşaat malzemesinin Devlet Demiryolları ve Denizyolları ile nakillerinde tenzifâtli tarife uygulanması;
4. Belediyelerin, hemşerileri için ucuz ev yaptırabilmeleri ve icabında bunları ihtiyaç sahiplerine peşin para veya taksitle satmak, kiralamak veya değiştirmek inkânlarının sağlanması;
5. Bu kanuna göre ev yaptıracaklara Emlâk Kredi Bankası tarafından yüzde 5 faizle ve inşaat bedelinin yüzde 65 ine kadar borç para verilmesi;

Yukarıki esaslar dairesinde hazırlanan ilişik kanun tasarısı 15 maddeden ibarettir.

Tasarının 1 nei, 2 nei, 3 neü, 4 neü, 5 nei, 6 nei ve 7 nei maddelerine genel, katma, özel bütçeli idareler elinde bulunupta bir maksat ve ihtiyaca tahsis edilmeyen arsaların vergi kıymetleri üzerinden belediyelere devredilmesini ve belediyelerin eline geçen bu arsaların artırma yolu ile bina yapacaklara satılmasını ve kıymet bakımından büyük bir yekûn teşkil eden arsaların satışa çıkarılmaları suretiyle arsa fiyatlarının normal seviyesine düşmesini sağlamak ve bu gibi arsaları alanların, bunları bir spekülasyon mevzuu yapmamak için belli bir zamanda inşaata başlamaları hakkında gerekli hükümler konmuştur.

Tasarının 8 nei maddesi, belediyelerin bu kanun hükümlerinden faydalanarak hemşerileri için ucuz ev yapabilmek ve icabında bunları ihtiyaç sahiplerine peşin para veya taksitle satmak, kiralamak veya değiştirmek inkânlarını sağlamaktadır.

Tasarının 9 ve 10 neü maddeleri bu kanuna göre yapılacak binalara tatbik edilecek vergi muafiyeti hakkındadır.

11 nei madde; bugün uygulanmakta olan inşaat malzemesi nakliye fiyatları, inşaat maliyetine mühim tesirler yapmaktadır. Bina maliyetini ucuzlatmak için Devlet Demiryolları ve Denizyolları ile nakledilecek inşaat malzemesine tenzifâtli tarife tatbik edilmesine ait hükümler konmuştur.

12 nci madde; Emlak Kredi Bankasından bu kanuna göre inşa edilecek binalar için yapılacak ikrazlar ile faiz haddini tesbit etmektedir.

İnşaat mevzuunda mali tedbirlerin 1 nci derecede teşvik edici rol oynamacağı tabiidir.

Faiz haddi, bankadan istikraz edilecek para miktarına göre 10 veya 20 sene müddetle ağırlığını hissettiren bir âmil olduğuna göre bunun üzerinde yapılacak tenzilatın, diğer kolaylıklara nazaran mesken yaptırımlar üzerinde daha fazla teşvik edici tesirler yapacağı meydandadır.

13 ncü maddeye; ucuz faizden faydalanmak suretiyle yapılan meskenlerin sahipleri adına tes-eilinde ferağ ve intikal hâri alınmayacağı ve ipotek muamelelerinin pul ve resimden muaf tutulacağı hakkında hükümler konmuştur.

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.

Geçici Komisyon

Esas No. 1/351

Karar No. 2

11 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanmış olan ve Bakanlar Kurulunun 22 . IV . 1948 tarihli toplantısında kabul edilerek Yüksek Meclise sunulmuş bulunan Bina Yapımını Teşvik Kanunu tasarısı; bu maksat için teşkil olunan Geçici Komisyonumuza havale edilmiş bulunmakla tarafımızdan incelendi.

İşbu kanundan maksat; Hükümet gerekçesinde de belirtildiği gibi, yurttan bina yapımını teşvik etmektir.

Filhakika; bugün bina ve bilhassa mesken ihtiyacı şehir ve kasabalarımızın bir çoğunda buhranlı bir durumdadır. Bu sebeple yurttanlarımızdan mühimce bir kısmı birkaç nüfusluk aileleriyle tek bir oda içerisinde barınmak mecburiyeti altındadırlar. Böyle bir durumun sıhhat, ahlak üzerindeki tesirleri ise meydandadır.

Bir yandan mesken buhranını önlemeyi, diğer yandan da sosyal durumumuzu zorlıyan hale karşı koymayı, günün âcil ihtiyaçlarına çok uygun bulduk.

Şurasını da açıklamak gerektir ki: yalnız bu kanunda sözü geçen ve esasları izah olunan muafiyetlerin, tenzillerin ve kredilerin (Bina yapımını teşvik) dâvasını tamamen hal ve kabul etmiş olacağına da kani değiliz. Çünkü: bu çok önemli dâva, ayrı ayrı birçok dâvalarla ilgilidir.

Bunların başlıcalarını:

1. — İnşaat metotlarında, sürat ve bilhassa

ucuzluk temin edecek bir reformülün mutlak temini;

2. — Kapı, pencere ve sair inşaat ve inalatın standardize edilmesi;

3. — İnşaat malzemesinin nakliye mesafelerini asgari hadde içine gerekli tesislerin kurulması;

4. — Bunun için de yurt içinde müsasip yerlerde tuğla, kiremit, kireç ocakları yapılması;

5. — Kum, taş, tuğla ve benzerleri inşaat malzemesinin bir elden idaresi sistemine mutlak son verilerek yurttan kolay ve ucuz malzeme tedarikinde rekabete meydan açılması;

6. — Lâboratuvarlarıyla beraber bir malzeme enstitüsünün kurulması;

7. — Bugün ihtiyacı ve talebi karşılanmadığı anlaşılan çimento sanayiinin genişletilmesi ve mevcut fabrikaların inkişaflarına ve verimlerinin artırılmasına engel olan sebeplerin izalesi ve bu sanayie elverişli bölgelerde yeniden tesisler yapılması;

8. — Demir sanayiimizin bugünkü inşaat sistemimizi tatmin edecek kabiliyete ulaştırması; Gibi hususlarda toplamak mümkündür.

Bundan başka :

A) Bazı inşaat maddelerinin bilhassa ormanlarımızın da himayesi bakımından kerestenin her yıl memleketin ihtiyacını karşılayabilecek bir hacimde ithaline müsasde edilmesi;

B) Yapı kooperatiflerinin az faizle kredi verilmek suretiyle teşvik ve himayesi;

C) Yurt içinde mesken inşa şirketlerinin meydana getirilmesi ve bunların çoğalmasını teşvik edici imkânların yaratılması;

D) Mecburiyet olmadıkça hususi mesken ve binaların Hükümetçe kiralanmaması;

E) Katî ihtiyaç ve zaruret olmadıkça bina istinlâki cihetine gidilmemesi;

Gibi hususları da adima gözönünde bulundurarak gereklerinin temini önemle tavsiyeye sayan bulmaktayız.

Tasarıdaki Hükümetin metniyle Komisyonumuzun kabul ettiği metin arasında daha ziyade ve redaksiyon icabı küçük düzeltmelerden başka esaslî olarak ikinci maddenin yalnız artırma sistemi yerine kısmen artırma ve kısmen adgekme şeklinde genişletilmesi ve 9 nci maddeye - Apartmanlar dâhil - ve 11 nci maddeye inşaat kerestesi ve sıhhi tesisler kayıtlarının eklenmesi ve 12 nci madde numarasının yeniden tertibine, bilhassa orman servetinin de korunması bakımından görülen lüzum ve genel ihtiyaca binaen hariçten inşaat kerestesi ithal ve bu ithali teşvik edici bir madde konulması suretiyle 13 nci maddeye alınması ve bu maddeye de mesken inşa edeceklere borçlarını ödemekte ve her hangi ikametgâh değiştirme zaruretleri karşısında bir imkân hazırlanmış olmak için ge-

rekli fıkra eklenmesi ve mütaakip iki maddeye Emülâk Kredi Bankasının yardımıyla bina yaptıracıkları teşvik ve bu Bankanın kuruluşuna ait Kanunda mesken ve akaar inşaatı için tesbit olunan % 70 ve % 30 nispetlerinin şimdiye kadar tatbikattan doğma mahzurları ve engelleri bertaraf etmek üzere hükümler konulmuştur.

Yukardaki esaslara göre hazırlanan ilişik tasarı ivedilikle Kamutaya verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bina Yapımını Teşvik Geçici

Komisyonu Başkanı

Çorum

S. Karafakıoğlu

Sözcü

Samsun

Y. Kalgay

Ankara

A. Çubukcu

Eskişehir

K. Zeytinoğlu

İnzada bulunmadı

Kütahya

H. Gedik

İnzada bulunmadı

Samsun

R. Işıl

Trabzon

M. Yarımbayık

Kâtip

Kırşehir

Ş. Turgut

İnzada bulunmadı

Balıkesir

F. Tiritioğlu

Gümüşane

H. P. Alaç

Ordu

H. Şarlan

İnzada bulunmadı

Trabzon

A. R. Işıl

Yozgat

I. Olgun

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bina yapımını teşvik Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Şehir ve kasaba plânlarında imar sınırları içinde genel, katma ve özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunup, belli bir ihtiyaç ve maksada tahsis edilmemiş arsalar, belediyelere istekleri halinde, 10 yılda 10 eşit taksitte ödenmek şartıyla, devir tarihinde Arazi Vergisine matrah olan kıymet üzerinden devredilir. Vergi kıymeti bulunmayan arsaların kıymetleri 1833 sayılı Arazi Vergisi hükümlerine göre tadilat komisyonlarınca takdir olunur.

Belediyeler, kendilerine bu suretle geçen arsaları bu kanunda yazılı maksatlar için kullanırlar. Bu maksatlar dışında kullanıldığı takdirde adı geçen arsaların, devir tarihindeki rayiç bedelleri ile belediyelere devir kıymetleri arasındaki fark arsaların eski sahiplerine defaten ödenir.

Belediyelere devir tarihinden itibaren, ikinci madde gereğince beş yıl içinde satılmayan arsalar, ödenmiş taksitleri geri verilmek şartıyla, evvelki sahiplerine, istekleri halinde, iade olunur.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince belediyelerin eline geçen arsalarla, belediyelerin mülkiyetinde olup belediye meclislerince belli edilecek arsalar, hına yapacaklara, 2490 sayılı Kanun hükümleri dâhilinde artırma yolu ile satılır. İhale tekemmül ettikten sonra gayrimenkulün bu kanun gereğince müşterisi namına tescilli için tapuya tezkere yazılır.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Bina Yapımını Teşvik Kanunu tasarısı

MADDE 1. — Şehir ve kasaba plânlarının imar sınırları içinde genel ve özel bütçeli idarelerin mülkiyetinde bulunup belli bir ihtiyaç ve maksada tahsis edilmiş arsalar istekleri halinde, 10 yılda 10 eşit taksitte ödenmek şartıyla devir tarihinde Arazi Vergisine matrah olan kıymet üzerinden Belediyelere devredilir.

Vergide kayıtlı kıymeti bulunmayan arsaların kıymetleri, 1833 sayılı Kanun hükümleri dairesinde ve 2901 sayılı Kanun gereğince o mahalde tahririn yapıldığı tarihteki rayiç nazara alınmak suretiyle emsallerinin kıymetine nispetle takdir olunur. ve bu kıymetler devir de ve esas tutulur.

Belediyeler, kendilerine bu suretle geçen arsaları bu kanunda yazılı maksatlar için kullanılır. Bu maksatlar dışında kullanıldığı takdirde adı geçen arsaların, devir tarihindeki rayiç bedelleriyle belediyelere devir kıymeti arasındaki fark, arsaların eski sahiplerine defaten ödenir.

Belediyelere devir tarihinden itibaren ikinci madde gereğince beş yıl içinde satılmayan arsalar, ödenmiş taksitleri geri verilmek şartıyla evvelki sahiplerine (istekleri halinde) iade olunur.

MADDE 2. — Birinci madde gereğince belediyelerin eline geçen arsalarla belediyelerin mülkiyetinde olup belediye meclislerince belli edilecek arsalar aynı şehir ve kasabada kendisinin veya eşinin evi bulunmayanlardan ev yapacaklara ve kooperatiflere kura ile ve maliyet kıymeti üzerinden devrolunur.

Yukarıki fıkrada zikri geçen arsalarından lüzum ve ihtiyaca mebni belediye meclislerince akar inşaatına tahsisi tensip edilenler 2490 sayılı Kanun hükümleri dâhilinde artırma yoluyla satılır.

Devir ve ihale tekemmül ettikten sonra gayrimenkulün bu kanun gereğince müşterisi namı-

Hü.

Bu kanundaki arsa tâbiri inşaata elverişli araziyi ifade eder. Birinci ve ikinci madde hükümleri Ankara Belediye sınırları içindeki arsalarla uygulanmaz.

MADDE 3. — İkinci madde gereğince arsa satınalanlar ihale tarihinden itibaren bir yıl içinde imar plânına uygun olmak üzere bina inşasına başlayıp bu müddetin hitamından itibaren iki yıl içinde bitirmeye mecburdurlar.

Müddetinde inşaata başlanmaması veya başlanıp bitirilmemesi muhik sebeplere dayanıyorsa bu müddetler belediye encümenlerince bir yıl daha uzatılabilir.

Bu madde gereğince bina inşasına başlanmış sayılması için bütün temel kârgirinin, temel taban seviyesinden itibaren bir metre yükselmiş olması ve binanın bitmiş sayılması için 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yolları Kanununun 11 nci maddesi gereğince binanın inşaat plânına uygun olarak tamamlanmış bulunması lâzımdır.

Müddetinde inşaata başlanmazsa satış sırasında arsa için sahibi tarafından belediyeye ödenen bedel, yüzde 10 noksanile idarece millî bankalardan birine yatırılır. Alınacak makbuzun tarihi ve sayısının belediyeye mahallî Tapu İdaresine bildirilmesi üzerine Tapu sicillerindeki kayıt terkin olunur ve arsa yeniden belediyenin tasarrufuna geçer. Bu arsalar hakkında yine ikinci madde hükmü uygulanır.

Geçici K.

na tescilli için tapuya tezkere yazılır.

Devir ve ihale tekemmül ettikten sonra gayrimenkulün bu kanun gereğince müsterisi namına tescilli için tapuya tezkere yazılır.

Bu kanundaki arsa tâbiri inşaata elverişli araziyi ifade eder.

MADDE 3. — İkinci madde gereğince arsa satınalanlar, aldıkları tarihten itibaren bir yıl içinde imar plânına uygun olmak üzere bina inşasına başlayıp bu müddetin hitamından itibaren iki yıl içinde bitirmeye mecburdur.

Müddetinde inşaata başlanmaması veya başlanıp da bitirilememesi muhik sebeplere dayanıyorsa bu müddetler belediye encümenlerince bir yıl daha uzatılabilir.

Bu madde gereğince bina inşasına başlanmış sayılması için bütün temel kârgirinin temel taban seviyesinden itibaren bir metre yükselmiş olması ve binanın bitmiş sayılması için de 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yolları Kanununun 11 nci maddesi gereğince binanın inşaat plânına uygun olarak tamamlanmış bulunması lâzımdır.

Müddetinde inşaata başlanmazsa satış sırasında arsa için sahibi tarafından belediyeye ödenen bedel yüzde 10 noksanile idarece Millî Bankalardan birine yatırılır. Alınacak makbuzun tarihi ve sayısının belediyeye mahallî tapu idaresine bildirilmesi üzerine tapu sicillerindeki kayıt terkin olunur ve arsa yeniden belediyenin tasarrufuna geçer. Bu arsalar hakkında yine ikinci madde hükmü uygulanır.

Hü.

MADDE 4. — Üçüncü maddede yazılı arsalar üzerine inşaata başlanmış olduğu halde müddetinde bitirilmediği takdirde arsa üzerindeki yapı ile birlikte belediyelere sahipleri adına ve 2490 sayılı Kanunun hükümlerine göre artırma yolu ile satışa çıkarılır. Birinci artırma neticesinde tahmin edilen bedelin yüzde 75 i bulunmazsa, ihale 15 gün sonraya bırakılır. İkinci artırmada bedel kaç bulursa bulsun arsa en çok artırana ihale edilir.

Satışa esas olacak bedelin tahmininde arsa için ayrı ve yapı kısmı için ayrı bedel takdir olunur. İkisinin mecmuu muhammen bedeli teşkil eder. Arsa için tahmin edilen bedel hiçbir zaman ilk satış bedelinden aşağı olamaz.

Bu gayrimenkuller üzerinde ipotek varsa, gayrimenkul sahibinin 5 nci maddede yazılı esasa göre belli olacak istihkakından evveleminde ipotekli alacaklının istihkakı ödenir ve alınacak makbuzun tarihi ve sayısı belediyece mahallî Tapu İdaresine bildirilmesi üzerine ipotek kaydı silinir ve yeni sahibi adına tapu kaydı tesis olunur.

MADDE 5. — Dördüncü maddede yazılı gayrimenkullerin satış bedelleri, muhammen bedeli bulduğu veya daha fazla olduğu takdirde arsa için tahmin edilen bedel ile arsanın ilk satış bedeli arasındaki fark belediyece irat kaydolunur. Geri kalan para gayrimenkul sahibinin istihkakını teşkil eder. Satış bedeli muhammen bedelden az olursa, yapı için tahmin edilen bedel ile arsanın ilk satış bedeli tutarı gayrimenkul sahi-

Geçici K.

MADDE 4. — Üçüncü maddede yazılı arsalar üzerine inşaata başlanmış olduğu halde müddetinde bitirilmediği ve bu müddet belediyece temdit edilmediği takdirde arsa üzerindeki yapı ile birlikte belediyelere sahipleri adına ve 2490 sayılı Kanunun hükümlerine göre artırma yolu ile satışa çıkarılır. Birinci artırma neticesinde tahmin edilen bedelin yüzde 75 i bulunmazsa, ihale 15 gün sonraya bırakılır. İkinci artırmada bedel kaç bulursa bulsun en çok artırana ihale edilir.

Satışa esas olacak bedelin tahmininde arsa için ayrı ve yapı kısmı için ayrı bedel takdir olunur. İkisinin mecmuu muhammen bedeli teşkil eder. Arsa için tahmin edilen bedel hiçbir zaman ilk satış bedelinden aşağı olamaz.

Bu gayrimenkuller üzerinde ipotek varsa, gayrimenkul sahibinin beşinci maddede yazılı esasa göre belli olacak istihkakından evveleminde ipotekli alacaklının istihkakı ödenir ve alınacak makbuzun tarihi ve sayısı belediyece mahallî tapu idaresine bildirilmesi üzerine ipotek kaydı silinir ve yeni sahibi adına tapu kaydı tesis olunur.

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

binin istihkakını teşkil eder. Bu istihkakın dışında artan para belediyeye irat kaydolunur.

Satış bedeli, ancak yapı muhannen bedelinin tutarı veya bundan az olursa, satış bedeli gayrimenkul sahibinin istihkakını teşkil eder. Yapı ve arsa için tahmin edilen bedellere tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde sahibi ve ipotekli alacaklı mahkemeye itirazda bulunabilir.

MADDE 6. — İkinci maddedeki hükümler dairesinde satın alınan arsalar bina yapıp tamamlanmadıkça bu gayrimenkuller üzerinde temlik tasarruf yapılamaz. Kiraya verilemez ve üzerine haciz konamaz. Ancak inşaat karşılığı ipotek yapılabilir. İpotekli alacaklı üçüncü maddedeki sürenin bitimine kadar alacağının tahsil için ipotegin paraya çevrilmesini istiyemez.

MADDE 7. — Gayrimenkullü beşinci madde hükümlerine göre satmalar satış şartlaşmasındaki süre içinde işe başlamak ve bitirmek ödevindedirler.

Şartlaşmada tesbit edilecek inşaat süreleri bir yıldan az ve iki yıldan fazla olamaz.

Üçüncü maddenin ikinci fıkrası bu gibiler hakkında da uygulanır.

Bu gibiler diğer hususlarda dördüncü madde hükmüne tâbidirler.

MADDE 8. — Belediyeler bu kanun hükümlerinden faydalanarak, belediye sınırları içinde altı aydan fazla oturanlardan kendisine veya eşine ait

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Hükümetin sekizinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

meskeni olmaları peşin para veya taksitle satmak veya kiralamak maksadıyla mesken yaptırabilirler.

MADDE 9. — İster sahibi tarafından kullanılsın, ister başkasına kiraya verilsin, mesken olarak kullanılan yapılardan 1837 sayılı Kanunun altıncı maddesi hükümleri dairesinde iki ay zarfında beyanname verilerek şartıyla, bu kanunun yayımı gününden sonra bitirilecekler 10 yıl müddetle bina vergisi ve bina vergisiyle birlikte alınan buhran ve savunma vergilerinden muafırlar.

MADDE 10. — Mesken olarak kullanılmakta iken kısmen veya tamamen, meskenden gayri maksatlara tahsis edilen yapılar, Bina Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 4 ncu fıkrası hükmü baki kalmak şartıyla 9 ncu maddede yazılı muafliklardan faydalanamazlar.

MADDE 11. — Çimento, tuğla kiremit, yuvarlak inşaat demiri, taş, kum ve çakılın Devlet Demiryolları ve Devlet Denizyolları ile nakillerinde o cins maddeler için uygulanacak asgari tenzilat Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

MADDE 9. — İster sahibi tarafından kullanılsın, ister başkasına kiraya verilsin (Apartmanlar dâhil) mesken olarak kullanılan yapılardan 1837 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükümleri dairesinde iki ay zarfında beyanname verilerek şartıyla, bu kanunun yayımı gününden sonra bitirilecekler on yıl müddetle bina vergisi ve bina vergisiyle birlikte alınan buhran ve Savunma Vergilerinden muafırlar.

MADDE 10. — Mesken olarak kullanılmakta iken kısmen veya tamamen, meskenden gayri maksatlara tahsis edilen yapılar, Bina Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları hükümleri baki kalmak şartıyla 9 ncu maddede yazılı muafliklardan faydalanamazlar.

MADDE 11. — Çimento, tuğla, kiremit, inşaat yuvarlak demiri, inşaat kerestesi sıhhi tesisler, taş, kum ve çakılın Devlet Demiryolları ve Devlet Denizyolları ile taşınmalarında o cins maddeler için uygulanacak asgari tenzilat Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

MADDE 12. — Yıllık ithalatı elli bin metre kübden az olmamak üzere inşaata mahsus (çam ve köknar cinslerinden) tomruk, kalas lata ve tahta halinde gayrimamul olarak hariçten ithal edilecek kereste (dâhildeki emsaline de teşmil edilmek üzere) on yıl müddetle muamele vergisinden muafırlar ve keza on yıl müddetle gümrük resmi de (7 Eylül) kararından önceki miktar üzerinden alınır.

Hü.

Geçici K.

MADDE 12. — Aynı şehir ve kasabada kendisine veya eşine ait meskeni olmayan yurttaşlarla, bu gibilerin mesken edinmek üzere kurdukları kooperatiflere mesken yapmak ve yaptırmak üzere ipotek mukabilinde Türkiye Emlâk Kredi Bankasından Bankaca tahmin edilen inşaat bedelinin yüzde 65 ine kadar ve yüzde beşi geçmemek üzere Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek faiz nispeti üzerinden borç verilebilir.

Verilecek paralardan faizden gayri her ne nam ile olursa olsun masraf ve komisyon alınmaz.

MADDE 13. — İkinci madde gereğince satın alınan arsalarla 8 ve 12 nci maddelerden faydalanmak suretiyle yapılan meskenlerin sahipleri adına tescillerinde ferah ve intikal harcı alınmaz. Bunlardan ipotek muameleleri, pul, resim ve harçlardan muaf tutulur.

MADDE 14. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve 10 yıl müddetle yürürlükte kalır.

MADDE 13. — Aynı şehir ve kasabada kendine veya eşine ait meskeni olmayanlar bu gibilerin mesken edinmek üzere kurdukları kooperatiflere mesken yapmak veya yaptırmak üzere ipotek mukabilinde Türkiye Emlâk Kredi Bankasından, bankaca tahmin edilen inşaat bedelinin (Yüzde 65) ine kadar ve (yüzde 5) i geçmemek üzere Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek faiz nispeti üzerinden borç verilebilir.

Bu suretle borç verilecek paralardan faizden gayri her ne nam ile olursa olsun masraf ve komisyon alınmaz.

Mesken olarak inşa edilmiş olan binaların kısmen veya tamamen kiraya verilmiş olmaları, sahiplerinin bu madde hükümlerinden faydalanmalarına mâni teşkil etmez.

MADDE 14 — İkinci madde gereğince satın alınan arsalarla, sekizinci ve 13 ncü maddeler hükümlerinden faydalanmak suretiyle yapılan meskenlerin ve Türkiye Emlâk Kredi Bankası tarafından gerek ferah vâdi yoluyla ve gerekse doğrudan doğruya yapılan binaların sahiplerine veya istekçilerine tescillerinde ferah, intikal harcı ve her nevi damga resmi alınmaz.

Bunların borçlanmadan mütevellit ipotek muameleleride damaga ve pul ve diğer resim ve harçlardan muaf tutulur.

MADDE 15 — Bu kanun hükümleri yürürlükte kaldığı müddet içinde 4947 sayılı Kanunun 9 ncü maddesinde tesbit olunan ipotek karşılığında verilecek ödünç paraların kredi nispetleri, (% 70 nispetine bağlı kalmaksızın, her yılın icaplarına göre Bakanlar Kurulu kararıyla tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 16 — Hükümetin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 15. — Bu kanunu
Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

H. Saka

Devlet Bakanı, Başb. Yardımcısı

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı

Ş. Devrin

Milli Savunma Bakanı

Münir Birsol

İçişleri Bakanı

M. H. Göle

Dışişleri Bakanı

N. Sadak

Maliye Bakanı

Ş. Adalan

Milli Eğitim Bakanı

Reaşt Ş. Siner

Bayındırlık Bakanı

Gülek

Ekonomi Bakanı

C. Ekin

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. B. Uz

Gümrük ve Tekel Bakanı V.

Ş. Adalan

Tarım Bakanı

T. Coşkan

Ulaştırma Bakanı

Ticaret Bakanı

M. N. Gündüzalp

Çalışma Bakanı

Geçici K.

MADDE 17 — Hükümetin 15. ncu maddesi
aynen kabul edilmiştir.